UCHWAŁA Nr XIII/77/19
RADY MIEJSKIEJ W NOWEM

z dnia 30 października 2019 r.

w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 z perspektywą wykonania do 2023 roku

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019, poz. 506 t.j. ze zmianami[1)]) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017–2020 z perspektywą wykonania do 2023 roku, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Nowego.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XLIII/278/18 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 13 sierpnia 2018 roku w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 z perspektywą wykonania do 2023 roku.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodnicząca Rady Miejskiej

mgr Małgorzata Murawska

[1)] Zmainy do Ustawy opublikowano w Dz.U. z 2019 r. poz. 1309, 1696, 1815.

Załącznik do uchwały Nr XIII/77/19
Rady Miejskiej w Nowem
z dnia 30 października 2019 r.

Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020

z perspektywą wykonania do roku 2023

Nowe, październik 2019

Spis treści

Spis treści **2**

1 Powiązania Programu Rewitalizacji Gminy Nowe z dokumentami strategicznymi i planistycznymi **4**

1.1 Spójność z dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym 4

1.2 Spójność z dokumentami strategicznymi na szczeblu regionalnym 7

2 Uproszczona diagnoza gminy wraz z wnioskami **13**

2.1. Sytuacja demograficzna gminy 14

2.2. Kondycja społeczna gminy 15

2.3. Kapitał społeczny i kulturowy gminy 15

2.4. Lokalna gospodarka 16

2.5. Infrastruktura i dostępność komunikacyjna gminy 17

2.6. Kwestie środowiskowe 17

2.7. Kluczowe wnioski wynikające z uproszczonej diagnozy Gminy Nowe 18

3 Obszar zdegradowany gminy **20**

3.1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w obszarze wiejskim Gminy Nowe 20

3.2 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w obszarze miejskim Gminy Nowe 24

3.3 Obszar zdegradowany Gminy Nowe 30

4 Obszar rewitalizacji gminy **31**

4.1 Obszar rewitalizacji części wiejskiej Gminy Nowe 31

4.2 Obszar rewitalizacji części miejskiej Gminy Nowe 32

5 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji **35**

5.1 Diagnoza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych w obszarze rewitalizacji 35

5.1.1 Analiza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych w sferze społecznej 35

5.1.2 Analiza negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej 40

5.1.3 Sfera przestrzenno-funkcjonalna 42

5.2 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych 48

5.3 Lokalne potencjały występujące na terenie obszaru rewitalizacji 49

6 Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji **50**

6.1 Zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji 50

6.2 Zakres planowanej interwencji w obszarze rewitalizacji 51

6.3 Spodziewany efekt interwencji w obszarze rewitalizacji 52

7 Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk 54

8 Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych 56

8.1 Główne (podstawowe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne 56

8.2 Uzupełniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne 72

9 Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych 75

9.1 Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne 75

9.2 Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne 78

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji 80

10.1. Koncepcja projektów zintegrowanych 80

10.2. Komplementarność problemowa 81

10.3. Komplementarność przestrzenna 84

10.4. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna 85

10.5. Komplementarność źródeł finansowania 85

10.6. Komplementarność międzyokresowa 86

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji 88

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji 90

12.1. Zespół ds. rewitalizacji 91

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR 93

13.1. Monitorowanie realizacji celów rewitalizacji 94

13.2. Monitorowanie przedsięwzięć 95

9.3 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR 95

1 Powiązania Programu Rewitalizacji Gminy Nowe z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji Gminy Nowe (dalej PR) na lata 2017-2020 został opracowany zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020* (Toruń, 18 stycznia 2017 r.). Ponadto niniejszy PR wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

1.1 Spójność z dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Program Rewitalizacji Gminy Nowe jest zgodny z powyższym celem.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i terytorialną. Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące obszary i cele:

- Obszar strategiczny: **Sprawne i efektywne państwo**, cel 3: Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego;
- Obszar strategiczny: **Konkurencyjna gospodarka**, cel 4: Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego;

- Obszar strategiczny: **Spójność społeczna i terytorialna**, cel 1: Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Niniejszy program wpisuje się w wyżej wymienione obszary strategiczne, cele i kierunki interwencji.

Strategia Europa 2020. Przedmiotowa Strategia obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety, do których należą:

- **rozwój inteligentny:** rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **rozwój zrównoważony**: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu**: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ich ramach określone zostały następujące cele nadrzędne, które są wzajemnie powiązane: 1. wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%; 2. na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć 3% PKB UE; 3. należy osiągnąć cele „20/20/20" w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki); 4. liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie; 5. liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20%.

Realizacja założeń przedmiotowego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowe, przyczyni się do realizacji Priorytetu III i Celów 1 i 5 Strategii Europa 2020. Zaplanowane w LPR działania są komplementarne z założeniami Strategii Europa 2020 i wpływają na efektywniejszą ich realizację.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim.

Głównym celem dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Przedmiotowy Program Rewitalizacji Gminy Nowe jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność").

Powiązania z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020). Program Rewitalizacji Gminy Nowe do roku 2023 jest zgodny z zapisami PROW na lata 2014-2020 w szczególności z priorytetem 6 tj. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.
Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w PR w obszarze rewitalizacji w wiejskiej części gminy (sołectwo Rychława) dotyczą wzrostu aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców i spójności społecznej obszaru oraz poprawy standardu infrastruktury społecznej.

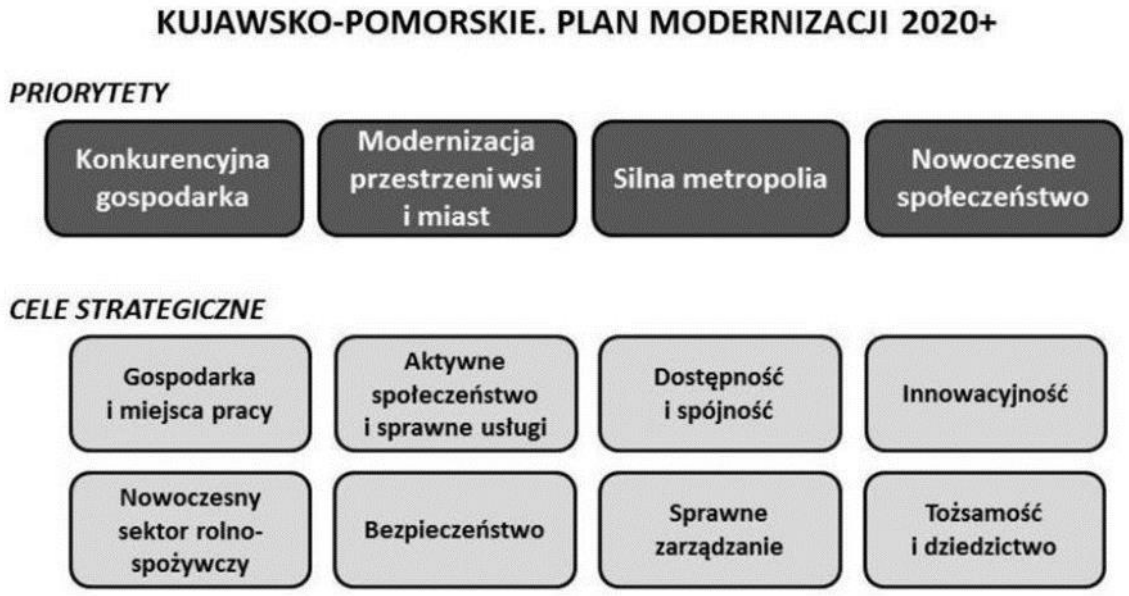
Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Celem opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Wytycznych jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość.
Niniejszy Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020. Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym 9 (CT9): Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT9.
Program Rewitalizacji Gminy Nowe został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

1.2 Spójność z dokumentami strategicznymi na szczeblu regionalnym

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XLI/693/13 z dnia 21 października 2013 r. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Świadczą o tym następujące cele strategiczne: nowoczesne społeczeństwo, modernizacja przestrzeni wsi i miast, konkurencyjna gospodarka oraz kierunki działań: rozbudzanie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast. Priorytet dotyczący modernizacji przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyśpieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Niniejszy Program Rewitalizacji Gminy Nowe wpisuje się przede wszystkim w priorytet *Modernizacja przestrzeni wsi i miast* i jego cele strategiczne dokumentu *Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi*, *Gospodarka i miejsca pracy*.

Rysunek 1. Priorytety i cele strategiczne województwa kujawsko – pomorskiego, źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+.

Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020. W dokumencie określono cztery poziomy planowania i wdrażania polityki terytorialnej:

- Poziom wojewódzki – obejmuje miasta Toruń i Bydgoszcz oraz ich obszar funkcjonalny;
- Poziom regionalny i subregionalny - obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z ich obszarami funkcjonalnymi;
- Poziom ponadlokalny (powiatowy) – obejmuje miasta powiatowe i ich obszary funkcjonalne (ORSG);
- Poziom lokalny – rozwój w ramach idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lokalną (RLKS); poziom ten obejmuje gminy wiejskie oraz miasta nie będące stolicami powiatów (lokalne centra rozwoju).

Gmina Nowe objęta jest poziomem lokalnym polityki terytorialnej. W założeniach polityki terytorialnej przyjęto, że w zakresie regionalnej polityki rozwoju obszarów wiejskich konieczna jest ich aktywizacja społeczno-gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego. Program Rewitalizacji Gminy Nowe wpisuje się w te założenia.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Program ten zakłada wsparcie działań, które mają spowodować rozwój regionu pod względem społecznym i gospodarczym. Głównym celem RPO jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców.
W ramach Programu sformułowano następujące Osie Priorytetowe:

Oś Priorytetowa I – Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu;

Oś Priorytetowa II – Cyfrowy Region;

Oś Priorytetowa III - Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie;

Oś Priorytetowa IV- Region przyjazny środowisku;

Oś Priorytetowa V – Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu;

Oś Priorytetowa VI - Solidarne społeczeństwa i konkurencyjne kadry;

Oś Priorytetowa VII – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność;

Oś Priorytetowa VIII - Aktywni na rynku pracy;

Oś Priorytetowa IX - Solidarne społeczeństwo;

Oś Priorytetowa X – Innowacyjna edukacja;

Oś Priorytetowa XI – Rozwój lokalny kierowany przez społeczność;

Oś Priorytetowa XII – Pomoc Techniczna.

Program Rewitalizacji Gminy Nowe, wpisuje się w założenia: **Osi Priorytetowej VII,IX, XI, VI**.

Program Rewitalizacji Gminy Nowe jest zgodny z Priorytetem Inwestycyjnym 9: *Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność*, którego celem jest wzrost aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, ożywienie społeczne i gospodarcze na obszarach objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Zgodnie z RPO przedsięwzięcia rewitalizacyjne na obszarach wiejskich będą wspierane przede wszystkim w ramach:

- Działania 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność;
- Działania 11.1 Włączenie społeczne na obszarach objętych Lokalną Strategią Rozwoju.

W ramach przedmiotowego Programu Rewitalizacji zaplanowane są przedsięwzięcia wpisujące się w powyższe działania.

Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. Zasady regionalne definiują pojęcia związane z rewitalizacją oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują również: sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy programu rewitalizacji oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim.
Niniejszy Program Rewitalizacji został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje zgodność z regułami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w aktualnej wersji dokumentu.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020. Misją wskazaną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności mieszkańców w życiu społecznym.

Program Rewitalizacji Gminy Nowe wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu:

- Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu;
- Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Gminy Powiatu Świeckiego, aktualizacja kwiecień 2019 r. Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 przyczyni się do realizacji:

- Celu szczegółowego 2: Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców obszaru LGD, w tym grup defaworyzowanych, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do końca 2023 roku oraz realizacji przedsięwzięć z obszaru Aktywny obszar LGD, które realizowane będą z funduszy EFRROW, EFRR, EFS poprzez realizację wskaźników produktów:
- Liczba inicjatyw zaspokajających potrzeby społeczne,
- Długość przebudowanych dróg gminnych,
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach,
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

  oraz wskaźników rezultatu:
- Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego. Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 wpływać będzie na realizację Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Świeckiego, w następujących celach strategicznych i operacyjnych:

- Cel strategiczny: PRZEDSIĘBIORCZY REGION,
- Ce operacyjny: 1.5 Podejmowanie działań aktywizujących na rzecz wzrostu zatrudnienia,
- Cel strategiczny: WYSOKA DOSTĘPNOŚĆ I JAKOŚĆ USŁUG ZDROWOTNYCH I SPOŁECZNYCH
- Cel operacyjny: 2.1 Rozwiązywanie problemów społecznych i stymulowanie aktywności zawodowej sprzyjającej włączeniu społecznemu,

- Cel operacyjny: 2.2 Rozwój form opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz usług wsparcia dla rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

W ramach niniejszego PR będą realizowane następujące przedsięwzięcia, które znajdują się w Strategii ORSG Powiatu Świeckiego:

- Remont wraz z adaptacją poddasza zamku krzyżackiego na potrzeby edukacyjno-wystawiennicze Centrum Kultury „Zamek" w Nowem z listy projektów podstawowych finansowanych w ramach EFRR,
- Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11 z listy projektów podstawowych finansowanych w ramach EFS,
- Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców terenów zdegradowanych gminy Nowe z listy projektów podstawowych finansowanych w ramach EFS.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowe załącznik nr 1 oraz załącznik nr 2 Kierunki Zagospodarowania przestrzennego do uchwały Nr XI/85/15 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 28 października 2015 r.

Zgodnie z zapisami Studium nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego Gminy Nowe jest kształtowanie optymalnej struktury użytkowania i ładu przestrzennego gminy. Program Rewitalizacji przyczyni się do realizacji jednego z podstawowych kierunków polityki zagospodarowania przestrzennego tj. wzmocnienie funkcji miasta Nowe, jako siedziby gminy, pełniącej rolę administracyjną, usługowo – gospodarczą i mieszkaniową.

Strategia Rozwoju Gminy Nowe na lata 2012 -2022. Załącznik do Uchwały Nr XXIX/178/12 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 27 grudnia 2012 r.

Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 przyczyni się do osiągnięcia zakładanego celu nadrzędnego rozwoju Gminy Nowe, ujętego w Strategii, jako: „Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej Gminy Nowe i poprawa warunków życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju".

Niniejszy Program Rewitalizacji jest spójny z celem strategicznym nr 3 (Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej) oraz celem strategicznym nr 4 (Wzrost atrakcyjności gminy), w ramach których wyznaczono cele operacyjne:

- 3.1 Rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców,
- 3.2 Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców,

- 3.3 Ograniczanie bezrobocia,
- 3.4 Ograniczanie zjawisk patologicznych,
- 4.3 Rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej gminy.

2 Uproszczona diagnoza gminy wraz z wnioskami

Gmina Nowe jest gminą miejsko-wiejską położoną w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie świeckim. Zlokalizowana jest na lewym brzegu Wisły. Gmina graniczy od południa z gminami Warlubie, Dragacz, od północy z gminami Gniew i Smętowo Graniczne, a od wschodu z gminami Sadlinki i Grudziądz. Powierzchnia Gminy Nowe wynosi 10 672 ha, co stanowi 7% powierzchni powiatu świeckiego. W skład gminy Nowe wchodzi miasto Nowe oraz 10 sołectw: Bochlin, Gajewo, Mały Komorsk, Mątawy, Milewko, Morgi, Osiny, Rychława, Tryl, Zdrojewo. Siedzibą gminy jest miasto Nowe, które zajmuje powierzchnię 358 ha, co stanowi ok. 3,2 % powierzchni gminy.

Rysunek 2. Gmina Nowe, *źródło: Urząd Gminy w Nowem*

Gmina ma charakter przemysłowo-rolniczy. Użytki rolne zajmują w gminie 6299 ha, co stanowi 59% powierzchni gminy. Gmina Nowe należy do gmin województwa kujawsko-pomorskiego o najmniejszej powierzchni użytków rolnych (zajmuje 100 lokatę wśród 144 gmin). Obszar gminy Nowe charakteryzuje się znacznym poziomem lesistości. Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 2740 ha, co stanowi 25,6% ogólnej powierzchni gminy.

2.1. Sytuacja demograficzna gminy

Według danych Urzędu Gminy w Nowem liczba ludności gminy w 2016 roku wynosiła 10 130.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Nowe

Obszar Gminy Nowe	Liczba mieszkańców
Bochlin	866
Morgi	691
Zdrojewo	399
Gajewo	218
Osiny	86
Mały Komorsk	422
Mątawy	350
Milewko	126
Rychława	855
Tryl	407
Miasto Nowe	5710
Gmina Nowe	**10 130**

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Dla lepszego zobrazowania sytuacji demograficznej gminy warto przytoczyć dane wskazujące na obciążenie demograficzne. Według danych Urzędu Gminy w Nowem stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym w 2016 roku wyniósł dla gminy 30,62%. Najwyższy wskaźnik notuje się dla obszaru miasta 36,24% oraz dla sołectwa Bochlin 30,24%. Warto zaznaczyć, że wśród najstarszych mieszkańców gminy zdecydowanie przeważają kobiety - gminę w 2015 roku zamieszkiwało 1311 kobiet i 611 mężczyzn w wieku poprodukcyjnym. Należy zauważyć, że wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie (stosunek osób w wieku nieprodukcyjnym, czyli przedział do 17 roku włącznie oraz powyżej 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn przypadający na 100 osób w wieku produkcyjnym) wzrasta – według danych GUS w 2010 roku wynosił on dla gminy 54,5%, a w 2015 roku 56,5%. Warto zwrócić też uwagę na

saldo migracji dla gminy. Według danych GUS saldo migracji dla gminy w 2010 roku wyniosło -0,3, a w 2014 roku już – 6,7. Z gminy wyprowadza się coraz więcej mieszkańców.

2.2. Kondycja społeczna gminy

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu w Gminie Nowe na koniec 2016 roku zarejestrowanych było 679 osób bezrobotnych, w tym 230 osób długotrwale bezrobotnych. Według danych GUS udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w Gminie Nowe w 2016 roku wyniósł 10,6% i w porównaniu z poprzednimi latami spada: 2015 – 11,4%, 2010 – 16,9%. Wskaźnik dla gminy jest dwukrotnie wyższy w stosunku do wartości dla powiatu, który wyniósł w 2016 roku 5,6%, jednak jest niższy niż dla województwa (12%). Niepokojącym zjawiskiem na lokalnym rynku pracy jest także wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Osoby długotrwale bezrobotne (pow. 24 miesięcy) stanowiły w 2016 roku 33,87% wszystkich bezrobotnych Gminy Nowe. Zjawisko to jest niekorzystne, gdyż generuje zagrożenie wykluczeniem społecznym znaczącej grupy mieszkańców.
W 2016 roku 680 mieszkańców gminy korzystało z pomocy społecznej, co stanowi około 6,71% wszystkich mieszkańców. Według danych GUS dla województwa kujawsko-pomorskiego wskaźnik ten wyniósł w 2016 roku 8,8%, a dla powiatu świeckiego 10%. Poziom udziału mieszkańców, którzy korzystają z pomocy społecznej w gminie waha się i w ostatnich latach zaczyna spadać: 2012 – 14,7%, 2013 – 13,6%, 2014 – 12%, 2015 – 10,8%.
W kontekście tych problemów społecznych gminy należy zwrócić także uwagę na poziom wykształcenia osób bezrobotnych. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu liczba osób bezrobotnych z najniższym wykształceniem (gimnazjalnym i poniżej) w 2016 roku w gminie wyniosła 257 osób. Oznacza to, że 38% bezrobotnych mieszkających w gminie posiada najniższe wykształcenie, a co za tym idzie brak kwalifikacji zawodowych.
Mieszkańcy gminy biorący udział w badaniu ankietowych zrealizowanym na potrzeby opracowania programu rewitalizacji wskazują, że problemem gminy jest brak wykwalifikowanej siły roboczej (32% odpowiedzi), a bezrobocie identyfikują jako jeden z głównych problemów gminy (43% wskazań).

2.3. Kapitał społeczny i kulturowy gminy

Gmina Nowe dysponuje cennymi kulturowo obiektami objętymi ochroną prawną. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 13 obiektów dziedzictwa kulturowego wpisanych do rejestru zabytków, należą

do nich m.in.: starówka z rynkiem, zamek krzyżacki, kościoły, wiatrak holenderski, drewniana chata w Mątawach. Znacznie szersza grupa obiektów wpisana jest do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.
Działalność kulturalna na terenie Gminy Nowe skupia się wokół Centrum Kultury „Zamek" wraz z filiami – Wiejskimi Domami Kultury w Bochlinie i Rychławie. Życie kulturalne i społeczne na terenach wiejskich odbywa się w świetlicach. Ofertę kulturalną w mieście uzupełnia Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Rychławie. Dużą rolę w aktywizacji społecznej i kulturalnej mieszkańców odgrywają samodzielnie funkcjonujące grupy inicjatywne, stowarzyszenia, gospodarstwa agroturystyczne i przedsiębiorcy. Ponadto gmina ogłasza konkursy na realizację zadań własnych gminy dla organizacji pozarządowych.

2.4. Lokalna gospodarka

Lokalną gospodarkę Gminy Nowe tworzy ponad 326 podmiotów gospodarczych i kilka średniej wielkości firm. Charakterystyczne dziedziny przemysłu w Gminie Nowe to: przemysł meblarski, przemysł przetwórstwa mięsnego oraz handel i usługi. Największe zakłady przemysłowe na terenie Gminy Nowe to: Zakłady Mięsne „NOVE" Sp. z o.o. i Pomorska Fabryka Mebli Sp. z o.o.
Warto odnotować, że liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy w ostatnich latach nieznacznie wzrosła i utrzymuje się na dość stabilnym poziomie: według danych GUS liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym wynosiła w 2014 roku 873, w 2015 - 895, w 2016 - 892. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest niższa w stosunku do wartości dla powiatu – wynosi 566 w stosunku do 747 dla powiatu. Warto zwrócić uwagę, że w 2010 roku nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców było w gminie 59 w stosunku do 74 w 2015 roku. Z kolei wzrasta też liczba jednostek wykreślonych z rejestru, w 2010 roku wskaźnik wynosił 40, w 2014 roku 47. Świadczyć to może o słabnącej kondycji działających przedsiębiorstw w gminie i o pewnym zastoju w rozwoju lokalnej gospodarki.
Należy również podkreślić słabe uprzemysłowienie gminy oraz niekorzystne uwarunkowania rozwoju przemysłu na terenie Gminy Nowe, która charakteryzuje się niską dostępnością gruntów pod inwestycje. Niewykorzystany pozostaje potencjał położenia gminy w sąsiedztwie autostrady A1 mogący dać przewagę konkurencyjną poprzez lokalizowanie przedsiębiorstwa wzdłuż ruchliwego szlaku komunikacyjnego, a tym samym obniżenia kosztów transportu. Nadal niedostatecznie wykorzystany pozostaje potencjał turystyczny gminy. Mając na uwadze korzystne uwarunkowania

przyrodnicze gminy, należy zwrócić uwagę na niską aktywność mieszkańców gminy w zakresie prowadzenia działalności agroturystycznej.

2.5. Infrastruktura i dostępność komunikacyjna gminy

W gminie nie zdiagnozowano problemu dostępu do podstawowych usług, takich jak sklepy i usługi, edukacja czy ochrona zdrowia. Zdecydowaną większość z tych usług mieszkańcy zaspokajają w gminie. Usługi o charakterze regionalnym świadczone są w Grudziądzu i Świeciu oraz innych większych miastach. Podstawowym problemem jest jednak ograniczona ilość publicznych połączeń komunikacyjnych wewnątrz gminy, komunikacji na szczeblu powiatu oraz regionu. Problem ten pogłębia peryferyjne położenie Nowego względem miast wojewódzkich.

Na terenie Gminy występują tereny zdegradowane, są to głównie tereny pokolejowe, poprzemysłowe, tereny po dawnych ośrodkach wypoczynkowych, tereny poszkolne, a także zdegradowana przestrzeń o charakterze użyteczności publicznej (głównie niezużytkowane obecnie ciągi komunikacyjne). Na terenach zdegradowanych znajdują się m.in. budynki częściowo albo całościowo wymagające remontu lub adaptacji pod nowe funkcje użytkowania.

Przez teren Gminy Nowe przebiega autostrada A1, droga krajowa 91 oraz linia kolejowa znaczenia krajowego w relacji Śląsk – Porty. Na terenie gminy znajduje się stacja kolejowa w Twardej Górze. Dostępność komunikacyjną gminy ogranicza fakt niezatrzymywania się na stacji pociągów pośpiesznych. Miasto Nowe nie ma także połączenia kolejowego ze stacją w Twardej Górze. Gmina ma dostęp do autostrady A1 poprzez zjazdy Warlubie i Kopytkowo, oddalone są odpowiednio o ok. 10 km i 15 km.

Mieszkańcy gminy biorący udział w badaniu ankietowych zrealizowanym na potrzeby opracowania programu rewitalizacji wskazują także na problem niedostatecznej ilości połączeń komunikacyjnych z gminą (66% odpowiedzi).

2.6. Kwestie środowiskowe

Obszar Gminy Nowe charakteryzuje się znacznym poziomem lesistości. Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 2740 ha, co stanowi 25,6% ogólnej powierzchni gminy.

W obrębie Gminy Nowe znajdują się wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody m.in. rezerwat przyrody „Osiny”, fragment rezerwatu przyrody „Wiosło Duże”, Zespół Nadwiślańskich Parków

Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, Wschodni Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich.

Sieć hydrograficzną gminy, stanowią głównie dwie największe rzeki – Wisła i Mątawa. Na terenie Gminy Nowe znajduje się sześć jezior o łącznej powierzchni 158,9 ha.

W gminie nie zdiagnozowano problemu w dostępie do instalacji wodociągowej. Korzysta z niej 98,6% budynków w obszarze miejskim i 92,1% budynków w obszarze wiejskim gminy. Natomiast kwestia podłączenia gospodarstw domowych w gminie do kanalizacji jest nadal problemem. Z sieci kanalizacyjnej korzystają mieszkańcy miasta, natomiast budynki zlokalizowane na terenie wiejskim wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Problemem jest zanieczyszczenie powietrza dymami, szczególnie na obszarze miejskim. Z sieci ciepłowniczej korzystają mieszkańcy osiedla Nadwiślańskiego oraz Nadwiślańskiego nr II, z lokalnej kotłowni mieszkańcy osiedla 700–lecia. Znaczna część budynków w mieście ogrzewanych jest kotłami węglowymi starego typu i piecami kaflowymi. Jest to szczególnie uciążliwe na terenie starego miasta. Budynki zlokalizowane na terenie wiejskim incydentalnie korzystają z ogrzewania gazowego, reszta budynków korzysta z kotłów/pieców na paliwa stałe.

Mieszkańcy gminy biorący udział w badaniu ankietowych zrealizowanym na potrzeby opracowania programu rewitalizacji dostrzegają ponadto problem na poziomie niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców (62% odpowiedzi).

2.7. Kluczowe wnioski wynikające z uproszczonej diagnozy Gminy Nowe

1. Gmina Nowe posiada duży potencjał do rozwoju wynikający m.in. z dogodnej lokalizacji, walorów przyrodniczych i kulturowych. W dużej mierze rolniczy charakter gminy oraz jej walory przyrodnicze to atuty gminy, które mogą być wykorzystane jako potencjał rozwoju gospodarczego.
2. Niepokojącym problemem staje się starzenie się społeczeństwa, co w powiązaniu ze stosunkowo wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej i odpływem mieszkańców może być dla gminy znaczącym obciążeniem w zakresie polityki społecznej i dużym wyzwaniem.
3. Znaczącym problemem w gminie jest nadal bezrobocie, niskie wykształcenie osób bezrobotnych oraz stosunkowo wysoki udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej.
4. Gmina Nowe ma duży potencjał społeczno-kulturalny, który należy wzmocnić i wykorzystać w celu rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych, tj. zagrożenie problemem dziedziczenia wyuczonej bezradności czy postępujące starzenie się społeczności gminy.

5. W gminie zdiagnozowano słabnącą kondycję działających przedsiębiorstw i zastój w rozwoju lokalnej gospodarki. Może to świadczyć o niskim poziomie przedsiębiorczości mieszkańców gminy, uzależnieniu od miejsc pracy oferowanych przez największych pracodawców.
6. W gminie zdiagnozowano występowanie zdegradowanych terenów o charakterze poprzemysłowym, poszkolnym oraz zdekapitalizowaną przestrzeń publiczną, a także budynki, których stan uniemożliwia korzystanie z nich. Wpływa to na obniżenie potencjału i wizerunku gminy.

3 Obszar zdegradowany gminy

3.1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w obszarze wiejskim Gminy Nowe

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020* (dalej *Zasady*) przystępując do wyznaczenia obszaru zdegradowanego należy zdiagnozować miejscowości spełniające jednocześnie następujące kryteria:

a. na terenie miejscowości identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego, jednocześnie wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy,

b. na terenie miejscowości znajdują się przestrzenie zdegradowane lub inne negatywne zjawiska gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe lub techniczne.

Zgodnie z *Zasadami* w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji należy najpierw podzielić obszar gminy na mniejsze jednostki, czyli dokonać delimitacji obszaru gminy.

Gmina Nowe jest gminą miejsko-wiejską, w której obszar miejski koncentruje więcej niż 30% ludności gminy. Obszar miejski zamieszkuje 5 710 osób w stosunku do 10 130 mieszkańców całej gminy, co stanowi 56,37% wszystkich mieszkańców gminy.

Z tego względu, zgodnie z *Zasadami* dla obszaru wiejskiego dokonano delimitacji dla obszarów wiejskich przyjmując sołectwo za jednostkę analizy występowania negatywnych zjawisk.

Tabela 2. Podział obszaru wiejskiego Gminy Nowe

Sołectwo	Powierzchnia (w ha)	Liczba mieszkańców
Bochlin	1 639	866
Morgi	1 361	691
Zdrojewo	418	399
Gajewo	832	218
Osiny	1 264	86

Mały Komorsk	628	422
Mątawy	1 108	350
Milewko	472	126
Rychława	1 521	855
Tryl	1 071	407
Obszar wiejski Gminy Nowe	**10 314**	**4 420**
Gmina Nowe	**10 671**	**10 130**

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Dokonując delimitacji służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim Gminy Nowe wzięto pod uwagę następujące wskaźniki (zgodnie z listą wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego i macierzą wykluczeń wskaźników zawartą w *Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych województwa kujawsko – pomorskiego*):

1. udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
2. udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
3. ilość podmiotów gosp. na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników wraz z danymi wyjściowymi w zestawieniu ze średnią wartością dla Gminy Nowe.

Kolorem zielonym wskazano te sołectwa, dla których wartość analizowanego wskaźnika jest mniej korzystna od średniej ich wartości dla gminy.

Tabela 3. Zestawienie wskaźników delimitacyjnych obszaru wiejskiego Gminy Nowe

Sołectwo	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba gospodarstw domowych na danym obszarze	Liczba osób bezrobotnych	Liczba mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na danym obszarze	Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (sfera społeczna)	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (sfera społeczna	Liczba zarejestrowanych pod. gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (sfera gospodarcza)	Liczba wskaźników gorsza od średniej dla gminy
Bochlin	866	539	221	48	59	18	8,9%	6,8%	3,34	2
Morgi	691	466	167	65	73	17	13,9%	10,6%	3,65	**3**
Zdrojewo	399	245	91	38	23	13	15,5%	5,8%	5,31	1
Gajewo	218	144	63	23	28	11	16,0%	12,8%	7,64	2
Osiny	86	63	25	10	10	6	15,9%	11,6%	9,52	2
Mały Komorsk	422	271	95	30	35	7	11,1%	8,3%	2,58	**3**
Mątawy	350	233	78	30	29	3	12,9%	8,3%	1,29	**3**
Milewko	126	94	28	9	21	2	9,6%	16,7%	2,13	2
Rychława	855	579	205	64	60	25	11,1%	7,0%	4,32	**3**

Tryl	407	264	92	22	46	14	8,3%	11,3%	5,30	1
Nowe 1	58	29	32	2	4	1	6,9%	6,9%	3,45	-
Nowe 2	720	438	266	54	49	21	12,3%	6,8%	4,79	-
Nowe 3	735	445	189	23	10	31	5,2%	1,4%	6,97	-
Nowe 4	980	705	328	44	6	22	6,2%	0,6%	3,12	-
Nowe 5	827	459	374	46	25	29	10,0%	3,0%	6,32	-
Nowe 6	1 052	741	396	96	132	67	13,0%	12,5%	9,04	-
Nowe 7	472	297	113	34	38	16	11,4%	8,1%	5,39	-
Nowe 8	866	517	298	41	32	23	7,9%	3,7%	4,45	-
GMINA NOWE	**10130**	**6529**	**3061**	**679**	**680**	**326**	**10,4%**	**6,7%**	**4,99**	**-**

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Na podstawie danych zestawiony w powyższej tabeli do obszaru zdegradowanego obszaru wiejskiego Gminy Nowe włączono następujące sołectwa: **Morgi, Mały Komorsk, Mątawy, Rychława**. W tych sołectwach zidentyfikowano występowanie dwóch problemów społecznych i jednego problemu ze sfery pozaspołecznej (gospodarczej).

3.2 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w obszarze miejskim Gminy Nowe

Dla obszaru miasta dokonano delimitacji zgodnie z *Zasadami* dla małych miast. Obszar miasta podzielono na 8 jednostek strukturalnych, z których każda nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i nie koncentruje więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Tabela 4. Podział obszaru miejskiego Gminy Nowe

Jednostka przestrzenna miasta Nowe	Powierzchnia (w ha)	Liczba mieszkańców
Nowe 1: ul. Fabryczna, Łąkowa	63	58
Nowe 2: ul. Komierowskiego, Szpitalna, Kolejowa, Sportowa, 1000-lecia, Dworcowa, Aleja 3 maja, Nowa	64	720
Nowe 3: ul. Myśliwska, Jana Pawła ii, Brzozowa, Akacjowa, Cisowa, Dębowa, Jesionowa, Kasztanowa, Klonowa, Leśna, Modrzewiowa, Orzechowa, Świerkowa, Wrzosowa, Zielona	32	735
Nowe 4: ul. Nadwiślańskie II	50	980
Nowe 5: ul. Brunona Suchewicza, Długie Ogrody, Boczna, Jana Kuchczyńskiego, Nadwiślańskie, Tczewska, Wiatraczna	26	827
Nowe 6: ul. Cicha, Długa, Garbuzy, Gdańska, Grudziądzka, Kościelna, Kościuszki, Krótka, Plac św. Rocha , Plac Zamkowy, Przykop, Rynek, Spacerowa, Targowisko, Tylna, Wąska, Wodna, Wojska Polskiego, Zakątek, Bydgoska 1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,25,27	13	1 052
Nowe 7: ul. Nad skarpą, Podgórna, Zduńska, Kniatek, Wiślana, Rybaki, Kwiatowa, Bydgoska 29,31,33,35,37,39,	66	472
Nowe 8: ul. Nowy Świat, Bydgoska 2, 4,6,8,10,12,14,16,18,20,22,24,26,28,30,32,38,40, Owocowa, 9 Maja, Osiedle 700-lecia	44	866
Razem m. Nowe	**357**	**5 710**
Gmina Nowe	**10 671**	**10 130**

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Dokonując delimitacji służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego na obszarze miejskim Gminy Nowe wybrano metodę, zgodnie z którą, zgodnie z *Zasadami* należy dokonać analizy jednostek strukturalnych za pomocą 4 wskaźników, z czego przynajmniej 1 musi dotyczyć sfery społecznej

i przynajmniej jeden pozaspołecznej. W analizie wzięto pod uwagę następujące wskaźniki (zgodnie z listą wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego i macierzą wykluczeń wskaźników zawartą w *Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych województwa kujawsko – pomorskiego*):

Dla jednostek strukturalnych Nowe 1, Nowe 2, Nowe 3, Nowe 4, Nowe 5:

1. udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
2. udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze,
3. liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym
4. udział budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze.

Dla jednostek strukturalnych Nowe 6, Nowe 7, Nowe 8:

1. udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze,
2. udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze,
3. udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
4. udział budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników wraz z danymi wyjściowymi w zestawieniu ze średnią wartością dla gminy. Kolorem zielonym wskazano te jednostki strukturalne, dla których wartość analizowanego wskaźnika jest mniej korzystna od średniej ich wartości dla gminy.

Tabela 5. Zestawienie wskaźników delimitacyjnych obszaru miejskiego Gminy Nowe

Jednostka strukturalna	Liczba ludności ogółem	Liczba dzieci do 17 roku życia	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Liczba budynków	Liczba budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (sfera społeczna)	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze (strefa społeczna)	Liczba zarejestrowanych pod. gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (sfera gospodarcza)	Udział budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze (strefa techniczna)	Liczba wskaźników gorsza od średniej dla gminy
Bochlin	866	165	163	539	74	18	155	9	18,8%	44,85%	3,34	5,8%	-
Morgi	691	151	77	466	64	17	135	3	11,1%	42,38%	3,65	2,2%	-
Zdrojewo	399	93	68	245	27	13	103	7	17,0%	29,03%	5,31	6,8%	-
Gajewo	218	37	40	144	18	11	56	3	18,3%	48,65%	7,64	5,4%	-
Osiny	86	10	13	63	3	6	69	1	15,1%	30,00%	9,52	1,4%	-
Mały Komorsk	422	94	65	271	37	7	94	1	15,4%	39,36%	2,58	1,1%	-
Mątawy	350	62	61	233	26	3	65	8	17,4%	41,94%	1,29	12,3%	-
Milewko	126	29	17	94	11	2	30	3	13,5%	37,93%	2,13	10,0%	-

Rychława	855	158	120	579	53	25	157	5	14,0%	33,54%	4,32	3,2%	-
Tryl	407	90	59	264	24	14	104	10	14,5%	26,67%	5,30	9,6%	-
Nowe 1	58	13	17	29	0	1	5	1	29,3%	0,00%	3,45	20,0%	**3**
Nowe 2	720	116	179	438	48	21	114	4	24,9%	41,38%	4,79	3,5%	**3**
Nowe 3	735	137	117	445	20	31	187	0	15,9%	14,60%	6,97	0%	0
Nowe 4	980	174	187	705	39	22	8	0	19,1%	22,41%	3,12	0%	1
Nowe 5	827	105	324	459	30	29	43	1	39,2%	28,57%	6,32	2,3%	1
Nowe 6	1 052	155	183	741	79	67	177	9	17,4%	50,97%	9,04	5,1%	-
Nowe 7	472	93	89	297	29	16	108	4	18,9%	31,18%	5,39	3,7%	-
Nowe 8	866	135	220	517	35	23	93	5	25,4%	25,93%	4,45	5,4%	-
GMINA NOWE	**10130**	**1817**	**1999**	**6529**	**617**	**326**	**1703**	**74**	**19,7%**	**33,96%**	**4,99**	**4,3%**	**-**

Jednostka strukturalna	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych	Liczba dzieci do 17 roku życia	Liczba dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Liczba ludności ogółem	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba budynków	Liczba budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie	Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (sfera społeczna)	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze (sfera społeczna)	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (sfera społeczna)	Udział budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze (sfera techniczna)	Liczba wskaźników gorsza od średniej dla gminy
Bochlin	539	48	165	74	866	163	155	9	8,9%	44,85%	18,8%	5,8%	-
Morgi	466	65	151	64	691	77	135	3	13,9%	42,38%	11,1%	2,2%	-
Zdrojewo	245	38	93	27	399	68	103	7	15,5%	29,03%	17,0%	6,8%	-
Gajewo	144	23	37	18	218	40	56	3	16,0%	48,65%	18,3%	5,4%	-
Osiny	63	10	10	3	86	13	69	1	15,9%	30,00%	15,1%	1,4%	-
Mały Komorsk	271	30	94	37	422	65	94	1	11,1%	39,36%	15,4%	1,1%	-
Mątawy	233	30	62	26	350	61	65	8	12,9%	41,94%	17,4%	12,3%	-
Milewko	94	9	29	11	126	17	30	3	9,6%	37,93%	13,5%	10,0%	-
Rychława	579	64	158	53	855	120	157	5	11,1%	33,54%	14,0%	3,2%	-
Tryl	264	22	90	24	407	59	104	10	8,3%	26,67%	14,5%	9,6%	-

Nowe 1	29	2	13	0	58	17	5	1	6,9%	0,00%	29,3%	20,0%	-
Nowe 2	438	54	116	48	720	179	114	4	12,3%	41,38%	24,9%	3,5%	-
Nowe 3	445	23	137	20	735	117	187	0	5,2%	14,60%	15,9%	0%	-
Nowe 4	705	44	174	39	980	187	8	0	6,2%	22,41%	19,1%	0%	-
Nowe 5	459	46	105	30	827	324	43	1	10,0%	28,57%	39,2%	2,3%	-
Nowe 6	741	96	155	79	1 052	183	177	9	13,0%	50,97%	17,4%	5,1%	**3**
Nowe 7	297	34	93	29	472	89	108	4	11,4%	31,18%	18,9%	3,7%	1
Nowe 8	517	41	135	35	866	220	93	5	7,9%	25,93%	25,4%	5,4%	2
GMINA NOWE	**6529**	**679**	**1817**	**617**	**10130**	**1999**	**1703**	**74**	**10,4%**	**33,96%**	**19,7%**	**4,3%**	**-**

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Zgodnie z przyjętą metodą delimitacji obszar zdegradowany tworzą wszystkie jednostki strukturalne, które spełniają jednocześnie 2 warunki: co najmniej 2 z 4 wskaźników przyjmują wartości mniej korzystne od średniej wartości dla gminy, przy czym przynajmniej jednym z tych wskaźników jest wskaźnik ze sfery społecznej i przynajmniej jednym z tych wskaźników jest wskaźnik ze sfery pozaspołecznej. Na podstawie danych zestawiony w powyższej tabeli do obszaru zdegradowanego obszaru Miejskiego Gminy Nowe włączono następujące jednostki strukturalne: **Nowe 1, Nowe 2, Nowe 6, Nowe 8**.

W jednostkach Nowe 1, Nowe 2 i Nowe 6 zidentyfikowano występowanie trzech problemów (Nowe 1: 1 problem społeczny i 2 problemy ze sfery pozaspołecznej, Nowe 2: 2 problemy społeczne i 1 problem ze sfery pozaspołecznej, Nowe 6: 2 problemy społeczne i 1 problem ze sfery pozaspołecznej). W jednostce Nowe 8 zidentyfikowano występowanie dwóch problemów, w tym jednego problemu społecznego i jednego problemu ze sfery pozaspołecznej.

3.3 Obszar zdegradowany Gminy Nowe

Liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego Gminy Nowe wynosi łącznie 5 644 mieszkańców, co stanowi 55,71% wszystkich mieszkańców gminy.

Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi łącznie 4 802 ha, co stanowi łącznie 44,99% całkowitej powierzchni gminy.

Tabela 6. Liczba mieszkańców oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
Morgi	691	1 361
Mały Komorsk	422	628
Mątawy	350	1 108
Rychława	855	1 521
Jednostka strukturalna		
Nowe 1	58	63
Nowe 2	720	64
Nowe 6	1052	13
Nowe 8	866	44
OBSZAR ZDEGRADOWANY	**5 644**	**4 802**
GMINA NOWE	**10 130**	**10 672**

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

4 Obszar rewitalizacji gminy

Delimitacja obszaru rewitalizacji ma na celu wskazanie obszaru, który poddany zostanie procesom rewitalizacyjnym. Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych województwa kujawsko – pomorskiego* obszar rewitalizacji to obszar „cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk" („Zasady programowania…", str. 5). Oznacza to, że w końcowym efekcie delimitacji, obszarem rewitalizacji muszą stać się jednostki wykazujące największą skalę stanu kryzysowego (mierzonej w pierwszym rzędzie liczbą problemów, a przy równej ich liczbie – ich natężeniem lub zasadami priorytetowania wyboru).

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i 30% całościowej liczby mieszkańców, zatem proponowany obecnie obszar rewitalizacji znajdujący się w granicach obszaru zdegradowanego w Gminie Nowe należy zawęzić.

4.1 Obszar rewitalizacji części wiejskiej Gminy Nowe

W obszarze wiejskim Gminy Nowe sołectwa tworzące obszar zdegradowany cechuje taka sama liczba zdiagnozowanych problemów. Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć* w takiej sytuacji należy wybrać część obszarów zdegradowanych, które wejdą do obszaru rewitalizacji stosując priorytetyzację.

W związku z tym, że w sołectwach obszaru zdegradowanego nie wykazano przestrzeni zdegradowanych, które można zaadoptować na cele rozwoju gospodarczego zastosowane zostanie kolejne kryterium wskazane w *Zasadach* – efektywność działań rewitalizacyjnych ze względu na największą liczbę ludności. Miejscowości obszaru zdegradowanego o największej liczbie ludności to: Rychława (855 mieszkańców) oraz Morgi (691 mieszkańców).

Łączna liczba mieszkańców sołectw obszaru zdegradowanego o największej liczbie ludności wraz z liczbą mieszkańców obszaru zdegradowanego na obszarze miejskim Gminy Nowe przekracza dopuszczalny próg 30% (łącznie 3 522 mieszkańców, co stanowi 34,76% mieszkańców gminy). Ze względu na fakt, że sołectwo Rychława zamieszkuje największa liczba mieszkańców obszaru wiejskiego gminy jedynie to sołectwo zostanie włączone do obszaru rewitalizacji na terenie wiejskim Gminy Nowe. Zapewni to najszersze oddziaływanie działań rewitalizacyjnych.

4.2 Obszar rewitalizacji części miejskiej Gminy Nowe

W obszarze zdegradowanym na terenie miejskim Gminy Nowe zdiagnozowano trzy jednostki strukturalne o największej liczbie problemów - Nowe 1, Nowe 2 i Nowe 6. Zidentyfikowano w nich występowanie trzech problemów (Nowe 1: 1 problem społeczny i 2 problemy ze sfery pozaspołecznej, Nowe 2: 2 problemy społeczne i 1 problem ze sfery pozaspołecznej, Nowe 6: 2 problemy społeczne i 1 problem ze sfery pozaspołecznej). W jednostce Nowe 8 zidentyfikowano występowanie dwóch problemów, w tym jednego problemu społecznego i jednego problemu ze sfery pozaspołecznej.

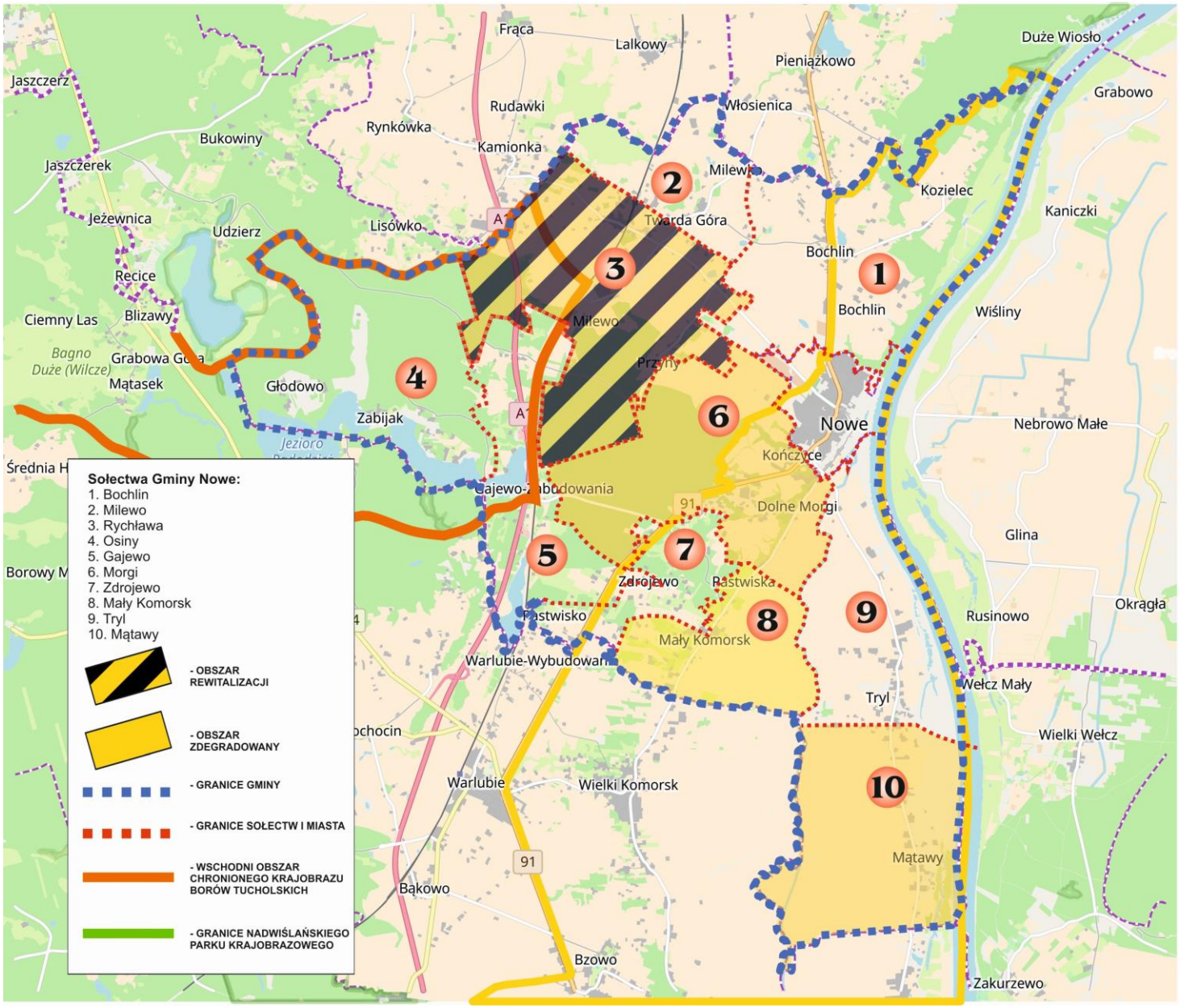
Zgodnie z *Zasadami* dokonując wyboru obszaru rewitalizacji należy spośród jednostek strukturalnych, które zostały zaliczone do obszaru zdegradowanego wybrać te jednostki, w których liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla gminy jest największa.

W zawiązku z powyższym do obszaru rewitalizacji na terenie miejskiej części Gminy Nowe zostają włączone jednostki Nowe 1, Nowe 2, Nowe 6.

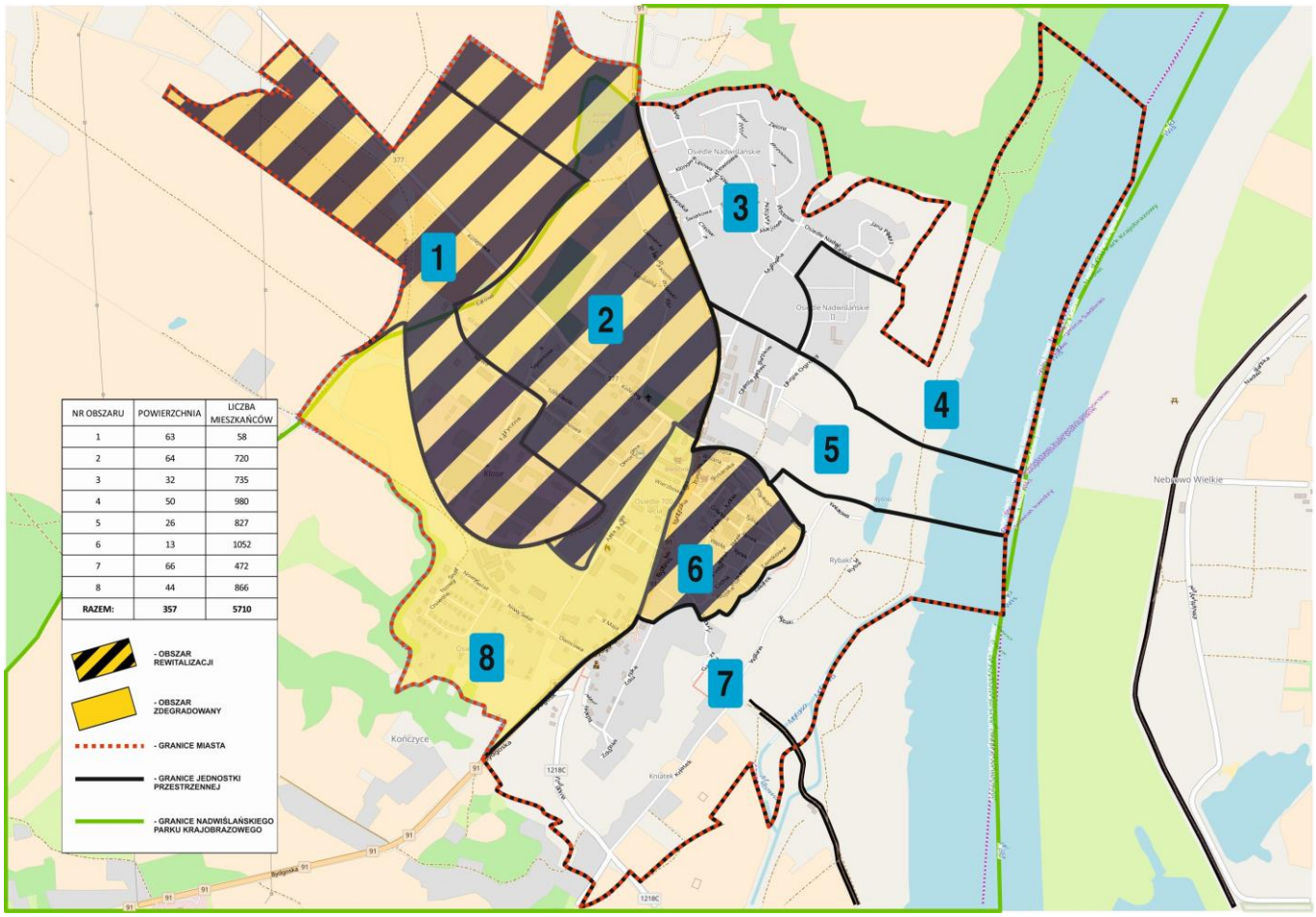
Obszar rewitalizacji Gminy Nowe tworzą zatem: na obszarze wiejskim gminy - sołectwo Rychława oraz na obszarze miejskim gminy - jednostki strukturalne Nowe 1, Nowe 2 i Nowe 6.

Obszar zamieszkiwany jest przez 2 685 osób, co stanowi 26,51% wszystkich mieszkańców gminy oraz zajmuje łącznie 1 661 ha, co stanowi 15,56% całkowitej powierzchni gminy.

Poniższe mapy wskazują granice obszaru zdegradowanego na tle Gminy Nowe, oraz obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i na tle obszaru gminy.

Rysunek 3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na obszarze wiejskim Gminy Nowe, *źródło: Urząd Gminy w Nowem, 2017*

Rysunek 4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na obszarze miejskim Gminy Nowe, *źródło: Urząd Gminy w Nowem, 2017*

5 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1 Diagnoza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych w obszarze rewitalizacji

Na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji w Gminie Nowe zdiagnozowano następujące zjawiska kryzysowe występujące w obszarze rewitalizacji:

1. w sferze społecznej: problem bezrobocia, szerokiej skali korzystania z pomocy społecznej oraz wysoki dział osób w wieku poprodukcyjnym;
2. w sferze gospodarczej: problem niskiego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców i aktywności w sferze gospodarczej;
3. w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: problem występowania zdegradowanych budynków, których stan ogranicza ich użytkowanie.

W dalszej części diagnozy zjawiska te zostały szczegółowo omówione.

5.1.1 Analiza negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych w sferze społecznej

5.1.1.1 Zjawisko bezrobocia

W całej gminie na koniec 2016 roku zarejestrowanych było 679 osób bezrobotnych, natomiast w obszarze rewitalizacji łącznie 216 osób (co stanowi 31,8% wszystkich bezrobotnych w gminie).
Udział osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym jest najwyższy dla jednostki Nowe 2 i Nowe 6 oraz dla sołectwa Rychława, natomiast w jednostce Nowe 1 przyjmuje wartość niższą niż średnia dla gminy. Wiąże się to z niewielką liczbą mieszkańców tej jednostki strukturalnej obszaru rewitalizacji i wysokim udziałem aktywnych zawodowo osób w wieku produkcyjnym, który stanowi blisko 50% ludności jednostki (w obszarze mieszkają jedynie 2 osoby bezrobotne).

Tabela 7. Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe
Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	11,1%	6,9%	12,3%	13%	10,4%

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Niepokojącym zjawiskiem dla całej gminy jest duży udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy.

Warto zaznaczyć, że mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym wskazali na problem bezrobocia jako jeden z głównych problemów społecznych w ich miejscu zamieszkania (43% wskazań). Jednocześnie 72% mieszkańców wskazało, że zwiększenie ilości miejsc pracy powinny być jednym z efektów działań rewitalizacyjnych w gminie.

5.1.1.2 Zjawisko szerokiej skali korzystania z pomocy społecznej

Dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (dalej MGOPS) w Nowem, pozwalają określić sytuację społeczną w obszarze rewitalizacji w odniesieniu do średniego stanu w gminie. Analiza wskaźnika obejmuje dane w zakresie udzielania pomocy w postaci świadczeń pieniężnych, tj. zasiłków oraz różnego rodzaju dodatków dla beneficjentów MGOPS spełniających ustalone ustawowo kryterium dochodowe. Jest to jeden z najważniejszych wskaźników obrazujących sytuację kryzysową w gminie, gdyż pozwala zidentyfikować obszary zamieszkane przez osoby będące w najtrudniejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz towarzyszące temu bezrobocie. Ubóstwo jest zjawiskiem szczególnie niepokojącym, prowadzącym często do wykluczenia z życia społecznego.

Z pomocy społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2016 roku skorzystało 680 osób, w samym obszarze rewitalizacji 245 osób (co stanowi 36% wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej w gminie). Z danych przedstawionych w poniższej tabeli widać, że problem korzystania ze środków pomocy społecznej w największym stopniu dotyka jednostki Nowe 6, w pozostałych obszarach rewitalizacji skala problemu jest zbliżona do skali całej gminy.

Tabela 8. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	7%	6,9%	6,8%	12,5%	6,7%

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Wysoki udział korzystania przez mieszkańców obszaru rewitalizacji z pomocy społecznej należy powiązać z problemem bezrobocia, który w przeważającej większości dotyczy tych samych osób.

Więcej informacji w tym zakresie dostarczają dane dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W 2016 roku w Rychławie takich osób było 57, w jednostce Nowe 1 - 4 osoby, Nowe 2 – 66 osób, Nowe 6 – 183 osoby. Skala tego problemu jest największa w jednostce Nowe 6, gdzie problem przyjmuję skalę dwukrotnie większą niż dla gminy. Najmniejsza skala problemu występuje w jednostce Nowe 1 i sołectwie Rychława.

Ubóstwo jest bardzo często skorelowane z problemem bezrobocia, co znajduje potwierdzenie w danych opisanych wyżej.

Tabela 9. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ludności ogółem	6,6%	6,9%	9,2%	17,4%	8,2%

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Dodatkowym wskaźnikiem obrazującym koncentrację ubóstwa jest wyodrębniona z całkowitego strumienia świadczeń socjalnych pomoc skierowana do rodzin z dziećmi. Problem ten identyfikuje wskaźnik udziału dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci

w tym wieku na danym obszarze. W 2016 roku liczba dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny wynosiła 617, w obszarze rewitalizacji 180 (co stanowi 29,17% wszystkich rodzin otrzymujących taki zasiłek).

Dane w poniższej tabeli wyraźnie wskazują, że problem ten jest znaczący w jednostce strukturalnej Nowe 2 i Nowe 6, w których wartość wskaźnika jest zdecydowanie wyższa niż średnia dla gminy.

Tabela 10. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	34,54%	0%	41,38%	50,97%	33,96%

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Dane dotyczące liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek na dożywianie dostarcza dodatkowych informacji w zakresie analizowanego zjawiska ubóstwa. Dane zestawione w poniższej tabeli wskazują, że skala tego problemu jest najwyższa w jednostkach Nowe 2 i Nowe 6, w pozostałych częściach gminy stanowiących obszar rewitalizacji problem jest porównywalny do poziomu gminy.

Tabela 11. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek na dożywianie w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek na dożywianie w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	15,8%	15,4%	20,7%	39,4%	16,7%

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

5.1.1.3 Problem starzejącego się społeczeństwa

W 2016 roku Gminę Nowe zamieszkiwało 1999 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, w całym obszarze rewitalizacji 499 (co stanowi 25% wszystkich mieszkańców gminy w tym wieku).

Na podstawie danych zestawionych w poniższej tabeli wyraźnie widać, że problem ten jest zróżnicowany w poszczególnych jednostkach obszaru rewitalizacji, dominuje w jednostce Nowe 1 i Nowe 2.

Tabela 12. Udział osób w wieku poprodukcyjnym względem mieszkańców ogółem na danym obszarze w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe
Udział osób w wieku poprodukcyjnym względem mieszkańców ogółem na danym obszarze	14%	29,3%	24,9%	17,4%	19,7%

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Należy ponadto zauważyć, że od pięciu lat na terenie gminy wrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Dlatego należy kierunkować tak działania, by zaspokoić potrzeby osób w wieku poprodukcyjnym, szczególnie w zakresie działań prozdrowotnych i aktywizujących społecznie.

Problem starzejącego się społeczeństwa staje się tym bardziej groźny jeśli jest skorelowany z problemem ubóstwa osób starszych. W 2016 roku w Gminie Nowe było 100 mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w wieku poprodukcyjnym, w Rychławie było ich 5, w jednostce Nowe 1 – 1 osoba, Nowe 2 – 10 osób, Nowe 6 – 17 osób. Dane zestawione w poniższej tabeli wskazują, że jest to problem dominujący w jednostce Nowe 6, w pozostałych jednostkach obszaru rewitalizacji problem ten jest porównywalny do skali problemu na poziomie gminy.

Diagnozując ten problem należy pamiętać, że poza działaniami włączającymi starszych mieszkańców obszaru rewitalizacji do aktywnego funkcjonowania w społeczności trzeba także zadbać o wsparcie materialne w codziennym funkcjonowaniu.

Tabela 13. Udział osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej względem ogółu mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na danym obszarze w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe

Udział osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej względem ogółu mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na danym obszarze	4,17%	5,88%	5,57%	9,23%	5%

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

5.1.2 Analiza negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej

Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej zdiagnozowano przede wszystkim na obszarze wiejskim Gminy Nowe. W całej gminie na koniec roku 2016 zarejestrowanych było 326 działalności gospodarczych, w obszarze rewitalizacji 114 (co stanowi 35% wszystkich zarejestrowanych działalności w gminie),w tym w samej Rychławie 25 (co stanowi 7,7% wszystkich zarejestrowanych działalności w gminie). Z poniższej tabeli wynika, że jedynie jednostka Nowe 6 posiada wysoki potencjał przedsiębiorczości lokalnej, prawie dwukrotnie przewyższając średnią wartość dla gminy w zakresie liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym.

Tabela 14. Liczba zarejestrowanych pod. gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe

Nazwa wskaźnika	Rychława	Nowe 1	Nowe 2	Nowe 6	Gmina Nowe
Liczba zarejestrowanych pod. gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,32	3,45	4,79	9,04	4,99

Źródło danych: Urząd Gminy w Nowem, 2016

Sołectwo Rychława ma charakter rolniczo-usługowy. Na terenie sołectwa Rychława znajduje się 25 działalności gospodarczych, dla których teren sołectwa jest głównym miejscem wykonywania działalności. Głównie są to przedsiębiorcy świadczący usługi w zakresie mechaniki pojazdowej, usług transportowych i budowlanych. Znaczna część sołectwa wykorzystywana jest rolniczo. Na terenie Gminy Nowe znajduje się 347 gospodarstw rolnych, z tego 60 na terenie sołectwa Rychława. Wśród

niech jest niewiele gospodarstw większych, mających perspektywę rozwoju. Dominuje produkcja zbóż, duże gospodarstwa zajmują się hodowlą bydła oraz trzody chlewnej. Znaczna część mieszkańców pracuje poza sołectwem, jako pracownicy najemni. Obszar do rewitalizacji sołectwa Rychławy cechuje się średnim stanem rozwoju rolnictwa, przewiduje się, że działalność ta pozostanie głównym źródłem utrzymania części mieszkańców. Jednocześnie warto zaznaczyć, że w gminie zdiagnozowano duży potencjał przyrodniczy i kulturalny, który może stanowić podstawę rozwoju gospodarczego kierowanego na przykład w stronę agroturystyki. Może to zostać wykorzystane szczególnie na obszarze wiejskim obszaru rewitalizacji.

Jednostki przestrzenne wyznaczone do rewitalizacji obszaru miejskiego Gminy Nowe koncentrują działalność gospodarczą w gminie. Występują tu usługi prywatne i publiczne w tym społeczne, edukacyjne i administracyjne, decydujące o gospodarczym centrum gminy. Łącznie na terenie miejskim gminy zarejestrowanych jest 210 działalności gospodarczych, co stanowi 64% wszystkich działalności gospodarczych w gminie. W strukturze gospodarki dominują usługi świadczone głównie przez sektor mikro i małych przedsiębiorców. Dominują zdecydowanie w jednostce strukturalnej Nowe 6.

Obszar rewitalizacji Nowe 1 to teren miasta o wyraźnych funkcjach gospodarczych i przemysłowych oraz usługowych. Działalność przemysłową prowadzą tam Pomorskie Fabryki Mebli. Teren posiada zabudowę w postaci budynków przemysłowych, biurowych, hale produkcyjne, obiekty magazynowe i składowe. Ponadto tereny o charakterze składowym związane są z placami składowymi tarcicy oraz magazyny zbożowe Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska".

Obszar rewitalizacji Nowe 2 cechuje duży udział działalności usługowej w strukturze gospodarczej. Usługi prowadzone są w ramach drobnej i średniej przedsiębiorczości (np. sklepy, rzemieślnicy, warsztaty samochodowe), działalności handlowej Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska oraz usług publicznych o charakterze edukacyjnym, sportowym, zdrowotnym i społecznym. Obszar cechuje się dużą aktywnością mieszkańców w sferze gospodarczej, gdyż większość prowadzonych firm to podmioty prywatne.

Obszar rewitalizacji Nowe 6 cechuje duży udział działalności usługowej w sferze społecznej i administracyjnej. Usługi społeczne pełni: Parafia Rzymsko-Katolicka, Centrum Kultury Zamek oraz Gminna Biblioteka Publiczna zlokalizowane w zamku pokrzyżackim, budynek Gminy, w którym funkcjonuje Urząd Gminy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W bezpośrednim sąsiedztwie Urzędu Gminy znajduje się spółka komunalna – Przedsiębiorstwo Usług Miejskich, która świadczy usługi dla mieszkańców. Na terenie rozwijają się usługi prywatne, przede wszystkim handel i gastronomia, które w odróżnieniu od pozostałych części gminy pełnią także funkcje centrotwórcze.

Mieszkańcy gminy również dostrzegają potencjał rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji. W badaniu ankietowym 18% mieszkańców wskazało, że efektem działań rewitalizacyjnych powinien być rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej, 16% wskazało na rozwój powstawania nowych podmiotów gospodarczych, a 26% na podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców. Ponadto 14% mieszkańców dostrzega brak wsparcia dla przedsiębiorców.

Wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości powinno być jednym z głównych kierunków działań rewitalizacyjnych w Gminie Nowe.

5.1.3 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W obszarze rewitalizacji zdiagnozowano występowanie przestrzeni zdegradowanej, a przede wszystkim budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie.

W jednostce strukturalnej Nowe 1 budynki te stanowią 20% ogółu budynków, w jednostce Nowe 6 – 5%, w jednostce Nowe 2 – 3,5% w stosunku do średniej wartości dla Gminy Nowe 4,3%.

Źródłem danych o budynkach były wywiady terenowe wykonane między innymi przez sołtysów oraz pisma od administratorów budynków.

Przy kwalifikacji budynku jako wymagającego interwencji w celu poprawy jego stanu użytkowania kierowano się przede wszystkim obecnym stanem zachowania budynku, oceniając jego wygląd zewnętrzny (np. dewastacja, wybite okna), widoczne elementy konstrukcyjne (np. stan pokrycia dachowego), jeśli było to możliwe także konstrukcję wewnętrzną budynku. W przypadku budynków opustoszałych kwalifikowano je ze względu na stan degradacji poczyniony przez osoby postronne, wypadki losowe, jak pożary, długotrwały stan porzucenia przez właścicieli. Jednocześnie przyjęto, że w przypadku budynków użytkowanych warunkiem koniecznym jest kwalifikacja do wykonania co najmniej jednego działania naprawczego kwalifikowanego co najmniej jako działanie ingerujące w konstrukcję budynku o znacznym rozmiarze, np. wymiana dachu, konieczność przemurowania ścian.

Obszar rewitalizacji Nowe 1 stanowi pod względem funkcjonalnym teren o charakterze przemysłowo-usługowym i produkcyjnym. Znajdują się tutaj tereny po zakładach produkcyjnych i magazynach zlokalizowane w sąsiedztwie Pomorskiej Fabryki Mebli (tereny poskładowe tarcicy) oraz magazynów Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska (teren placu spędowego trzody chlewnej).

Tereny te w znacznej części nie są zabudowane, występujące budynki są budynkami o znacznym stopniu zdegradowania.

W jednostce strukturalnej Nowe 1 zdiagnozowano występowanie budynku przy ulicy Łąkowej - dom mieszkalny w zasobie komunalnym. Budynek jest obecnie zamieszkały. Podstawowym problemem

budynku jest niewłaściwe pokrycie dachu oraz brak termomodernizacji, co znacząco wpływa na obniżenie jakości życia mieszkańców budynku. Zarządca budynku wskazuje pilną konieczność wymiany nieszczelnego dachu oraz jego termomodernizację.

Przestrzeń zdegradowana obszaru rewitalizacji Nowe 2 stanowią tereny warsztatów po Szkole Zawodowej oraz tereny pokolejowe. Tereny poszkolne zabudowane są zdegradowanymi budynkami powarsztatowymi oraz pogarażowymi. Teren pokolejowy jest zasadniczo niezabudowany, na jego skraju znajduje się budynek dawnej stacji kolejowej (obecnie pełni funkcje mieszkalne) i zniszczony budynek magazynowy.

Rysunek 5. Obszar rewitalizacji Nowe 2 - tereny warsztatów po Szkole Zawodowej, *źródło: Urząd Gminy w Nowem, 2016*

Rysunek 6. Obszar rewitalizacji Nowe 2 - tereny byłej stacji PKP, *źródło: Urząd Gminy w Nowem, 2016*

W jednostce strukturalnej Nowe 6 zdiagnozowano występowanie następujących budynków:

1. Plac Zamkowy - budynek zamku w zasobie gminy, budynek użyteczności publicznej, zabytek wpisany do rejestru, podstawowym problemem budynku jest konieczność wymiany dachu oraz termomodernizacja poddasza. Budynek nie jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Obecny stan budynku utrudnia korzystanie z niego jako miejsca działań kulturalnych i integrujących mieszkańców, potencjał budynku nie jest dostatecznie wykorzystany.
2. Ul. Spacerowa - budynek mieszkalny w zasobie komunalnym, zamieszkały. Budynek wymaga kapitalnego remontu, w budynku nie ma kanalizacji, centralnego ogrzewania, lokatorzy korzystają z suchej latryny, konieczność wymiany dachu wraz z więźbą dachową.
3. Ul. Grudziądzka - budynek mieszkalny w zasobie prywatnym, obecnie pozbawiony lokatorów. Budynek wymaga kapitalnego remontu (termomodernizacja, pokrycie dachowe, sieci wewnętrzne).
4. Ul. Tylna - budynek mieszkalny w zasobie prywatnym, obecnie nieużytkowany ze względu na pożar jaki był w budynku kilka lat temu, wymaga kapitalnego remontu.
5. Ul. Tylna - budynek mieszkalny w zasobie prywatnym, zamieszkały, wymaga kapitalnego remontu, szczególnie zauważalny jest problem z eternitowym, nieszczelnym dachem.
6. Ul. Kościuszki - budynek poprzemysłowy w zasobie prywatnym, obecnie nieużytkowany, wymaga kapitalnego remontu, liczne ślady zniszczeń wewnętrznych, powybijane okna.
7. Ul. Długa – budynek gospodarczy w zasobie komunalnym, obecnie nieużytkowany ze względu na stan techniczny, wymaga kapitalnego remontu, bądź rozbiórki.

8. Ul. Kościuszki – budynek wielorodzinny w zasobie prywatnym, zamieszkały, wymaga kapitalnego remontu (termomodernizacja, pokrycie dachowe, sieci wewnętrzne)

9. Ul. Gdańska – budynek wielorodzinny w zasobie komunalnym, zamieszkały, wymaga zmiany dachu ze względu degradację więźby dachowej oraz pokrycia dachowego wraz z termomodernizacją poddasza.

Szczególne znaczenie dla mieszkańców Nowego ma teren wspomnianego już zamku, plant i skarpy zamkowej. Planty zamkowe i skarpa zamkowa pełniły w przeszłości funkcje rekreacyjno-widokowe oraz komunikacyjne. Ze względu na znaczne wyeksploatowanie infrastruktury rekreacyjnej (platform widokowych) zostały one usunięte, ciąg komunikacyjny jest w katastrofalnym stanie, tym samym stracił on swe poprzednie funkcje komunikacyjne i społeczne. W powszechnym odczuciu mieszkańców, jak i osób przyjezdnych teren ten wymaga gruntownych prac rewitalizacyjnych i przywrócenia pierwotnych funkcji.

Osobną kwestią jest stan techniczny budynku zamku krzyżackiego. Obiekt ten wymaga pilnej interwencji. Obecnie instytucje kulturalne gminy Nowe nie posiadają wystarczającego zaplecza, które pozwalałoby na rozwinięcie dodatkowych zajęć integrujących i aktywizujących społeczność lokalną. Ma to szczególne znaczenie w kontekście wysokiego udziału osób starszych w społeczności całej gminy.

Rysunek 7. Obszar rewitalizacji Nowe 6 – planty zamkowe, *źródło: Urząd Gminy w Nowem, 2016*

Do terenów zdegradowanych jednostki Nowe 6 należy także zaliczyć nieczynne hale pofabryczne znajdujące się pomiędzy ulicą Bydgoską a Kościuszki.

Rysunek 8. Obszar rewitalizacji Nowe 6 – tereny poprzemysłowe ul. Kościuszki*, źródło: Urząd Gminy w Nowem, 2016*

W obszarze wiejskim obszaru rewitalizacji nie diagnozowano występowania zdegradowanych budynków jako kluczowego problemu sołectwa. Nie oznacza to jednak, że sołectwo nie posiada przestrzeni i budynków, które można by uznać za zdegradowane.

Większość sołectwa Rychława ma typowy układ osadniczy z zabudową skupioną wokół dróg, mniejszość stanowi zabudowa rozproszona, w znacznym oddaleniu od dróg publicznych. Dominuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Występują także budynki wielorodzinne, o charakterze pofolwarcznym oraz pokolejowym. Uwagę zwraca niska estetyka i zły stan techniczny części zabudowy. Problemem są także nieużytkowane budynki gospodarcze w byłych zagrodach rolniczych.

W sołectwie znajdują się nieużytkowane tereny byłej żwirowni, nieużytkowane torowisko byłej kolejki dojazdowej Nowe – Twarda Góra ze stacją kolejową oraz tereny po siedzibie Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Milewie.

Rysunek 9. Obszar rewitalizacji sołectw Rychława - stacja kolejowa Twarda Góra wraz z nieużytkowanym torowiskiem kolejki dojazdowej Nowe – Twarda Góra, *źródło: Urząd Gminy w Nowem, 2016*

Ponadto wsparcia wymaga także infrastruktura publiczna oraz przestrzeń o charakterze publicznym. Wsparcie to powinno polegać na pracach remontowych w filii Centrum Kultury Zamek w Rychławie wraz z budową drogi dojazdowej oraz rozwojem przestrzeni o charakterze rekreacyjnym i integracyjnym dla mieszkańców.

Mieszkańcy gminy nie wskazują kwestii przestrzenno-funkcjonalnych jako kluczowych problemów obszaru rewitalizacji. Jedynie 7% osób biorących udział w badaniu ankietowym wskazało na brak miejsc sportu i rekreacji, 13% zauważa brak miejsc z atrakcyjną ofertą kulturalną, 15% zauważa zdegradowaną przestrzeń w gminie, 12% brak terenów spacerowych i terenów zielonych, a 24% niedostateczną ilość ścieżek rowerowych. Problemy te mieszkańcy dostrzegają zdecydowanie bardziej w obszarze miejskim gminy.

5.2 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Wszystkie sołectwa tworzące obszar rewitalizacji charakteryzuje podobna skala problemów społecznych i pozaspołecznych.

Do zidentyfikowanych problemów społecznych należy bezrobocie, które we wszystkich sołectwach (poza jednostką Nowe 1) stanowi problem podobnej, wyższej niż średnia dla gminy, skali.

Kolejnym zdiagnozowanym problemem jest wysoki udział mieszkańców długotrwale korzystających z pomocy społecznej – najwięcej osób korzysta ze wsparcia w jednostce Nowe 6. Problemem tym dotknięte są całe rodziny, w tym dzieci, które narażone są na dziedziczenie mechanizmu wyuczonej bezradności. Problem ten dotyczy największej liczby dzieci w jednostkach Nowe 6 i Nowe 2, w Rychławie występuje w mniejszej skali.

W związku ze zdiagnozowanymi deficytami należy podjąć ściśle ukierunkowane działania skierowane do określonych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji – osób bezrobotnych i rodzin trwale korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Należy także wzmocnić potencjał mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez ich aktywizację społeczno-zawodową, co przyczyni się do podniesienia poziomu przedsiębiorczości i kapitału społecznego wśród mieszkańców obszaru.

Problemem, na który należy zwrócić uwagę jest także udział mieszkańców korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Doraźne rozwiązanie problemu nie należy do zadań najłatwiejszych, jednak w tym kontekście gmina powinna zwrócić uwagę na działania, które pozwolą ograniczyć zjawisko powielania schematu wyuczonej bezradności przez najmłodszych mieszkańców gminy. Narzędzia, które posiada gmina, w postaci działających organizacji pozarządowych, organizowanych konkursów na realizację zadań własnych gminy oraz infrastruktury do realizacji działań wydają się być potencjałem, który można w tym celu wykorzystać.

W zakresie infrastruktury należy zwrócić uwagę na zdiagnozowane występowanie budynków zdegradowanych w obszarze rewitalizacji. Polepszenie ich stanu technicznego powinno być częściowo ukierunkowane na wzmocnienie infrastruktury do realizacji działań integrująco-aktywizujących mieszkańców, szczególnie w kontekście zdiagnozowanych problemów społecznych: wzrastającej liczby najstarszych mieszkańców gminy i ryzyka dziedziczenia wyuczonej bezradności oraz bezrobocia.

5.3 Lokalne potencjały występujące na terenie obszaru rewitalizacji

Kluczowe potencjały obszaru rewitalizacji, których wykorzystanie przyczyni się do realizacji procesu rewitalizacji to między innymi:

a. potencjał istniejącej infrastruktury aktywności mieszkańców (Centrum Kultury Zamek, Wiejski Dom Kultury w Rychławie, Gminna Biblioteka Publiczna, które mogą być wykorzystane na cele aktywizacji społeczno-zawodowej),
b. doświadczenie organizacji pozarządowych i lokalnych liderów (sołtysów, grup nieformalnych, przedsiębiorców) w pracy ze społecznością lokalną,
c. doświadczenie gminnych instytucji w działaniach na rzecz osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie (Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Pośrednictwa Pracy w Nowem).

6 Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

W prowadzeniu procesu rewitalizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami, pierwszym krokiem było przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów z jakimi borykają się mieszkańcy Gminy Nowe. Na tej podstawie zdefiniowana została wizja zmiany obszaru wymagającego rewitalizacji, czyli sołectwa Rychława, jednostek strukturalnych w mieście: Nowe 1, Nowe 2, Nowe 6. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego obejmuje okres do 2020 r. z perspektywą do roku 2023 i odnosi się do wszystkich sfer, w których zdiagnozowano problemy wymagające interwencji. Ważne przy określaniu wizji było poznanie oczekiwań społeczności lokalnej wobec zamierzonej interwencji w obszarze rewitalizacji, dotyczy to zarówno mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji, jak i wszystkich, na których będą mieć wpływ podjęte działania rewitalizacyjne. W tym celu zadbano o zaangażowanie mieszkańców, lokalnych działaczy społecznych oraz przedstawicieli lokalnych władz w diagnozowanie problemów oraz określanie działań rewitalizacyjnych.

6.1 Zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji

Wszystkie sołectwa tworzące obszar rewitalizacji Gminy Nowe charakteryzuje podobna skala problemów społecznych i pozaspołecznych.

Do zidentyfikowanych problemów społecznych należy:

- bezrobocie, które we wszystkich sołectwach stanowi problem podobnej skali,
- wysoki udział mieszkańców długotrwale korzystających z pomocy społecznej – najwięcej osób korzysta ze wsparcia w jednostce Nowe 6, w pozostałych obszarach rewitalizacji skala problemu jest porównywalna do poziomu gminy,
- dziedziczenie mechanizmu wyuczonej bezradności wśród rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej,
- problem wzrastającego udziału osób starszych wśród mieszkańców obszaru, który jest najbardziej widoczny w jednostkach Nowe 1 i Nowe 2. Należy tu podkreślić, że sam fakt starzenia się społeczeństwa nie stanowi problemu w rozumieniu programu rewitalizacji, problemem jest natomiast niedostosowanie infrastruktury, w tym infrastruktury społecznej, do potrzeb tej grupy społecznej, co grozi ich wykluczeniem społecznym.

Ponadto zidentyfikowano także problem niskiego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców i ich niskiej aktywności w sferze gospodarczej, który przejawia się brakiem inicjatywy w podejmowaniu działalności bazujących na potencjałach gminy (np. walorach turystycznych, kulturowych i przyrodniczych), koncentrowaniu od lat usług i handlu głównie w centralnej części gminy (jednostka Nowe 6) i małej dynamice w zakładaniu nowych przedsiębiorstw.

Zdiagnozowano także problemy funkcjonalne związane z degradacją budynków gminnych w obszarze rewitalizacji i niemożnością ich wykorzystania na działania na rzecz mieszkańców.

6.2 Zakres planowanej interwencji w obszarze rewitalizacji

Skala problemu bezrobocia i długotrwałego korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej zostanie zmniejszona poprzez realizację działań ukierunkowanych na zwiększenie kompetencji zawodowych i społecznych mieszkańców obszaru. Do mieszkańców bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym skierowane będą działania pomagające w powrocie na rynek pracy raz podnoszące ich kwalifikacje społeczne i zawodowe. Poprzez udział w Programie Aktywności Lokalnej mieszkańcy obszarów rewitalizacji uzyskają kompetencje społeczne i zawodowe, które pozwolą im wejść na rynek pracy.

W ramach działania Centrum Kultury „Zamek" w Nowem oraz filii CK „Zamek" w Rychławie organizowane będą szkolenia i warsztaty z zakresu rozwoju osobistego i kompetencji miękkich oraz radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych, które wzmocnią postawę przedsiębiorczą u osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie.

Skorzystanie ze wsparcia OWES pozwoli stworzyć minimum 5 nowych miejsc pracy na terenie gminy, a utworzenie targowiska miejskiego wzmocni warunki do powstania nowych działalności gospodarczych w obszarach poddanych rewitalizacji.

Interwencja w postaci utworzenia Klubu Seniora w Nowem pozwoli zaktywizować osoby starsze i zapobiegać ich marginalizacji, a działania w ramach Centrum Młodych w Nowem stworzy warunki do rozwoju młodego pokolenia i skutecznie będzie zapobiegać dziedziczeniu bezradności i korzystaniu z pomocy instytucjonalnej. W odpowiedzi na problem ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także zagrożenia dziedziczeniem mechanizmu wyuczonej bezradności wśród rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej zostały zaplanowane dodatkowe działania o charakterze aktywizującym dzieci, młodzież oraz osoby dorosłe z rodzin wykluczonych społecznie, których celem będzie kształtowanie i wzmacnianie aktywnych i przedsiębiorczych postaw oraz integracja społeczna. Działania te będą realizowane przez lokalne organizacje pozarządowe w ramach zadań własnych gminy.

Zwiększenie aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców, poziomu integracji społecznej oraz wzmocnienie kapitału społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji nastąpi także poprzez zwiększenie dostępności i rozwój działalności miejsc aktywności mieszkańców. W tym celu w pierwszej kolejności zostanie przeprowadzony remont filii CK „Zamek" w Rychławie oraz adaptacja poddasza Centrum Kultury „Zamek" w Nowem na potrzeby działań z zakresu aktywizacji społecznej, zawodowej i integracji mieszkańców. Planowane działania inwestycyjne zwiększą potencjał miejsc aktywności mieszkańców. To w tych budynkach planuje się realizację wyżej opisanych miękkich działań rewitalizacyjnych.

W ramach interwencji w obszarze rewitalizacji zaplanowano także bezpośrednie wsparcie dla osób najbardziej potrzebujących wsparcia socjalnego, w tym osób w wieku poprodukcyjnym, poprzez adaptację budynku szkolno-warsztatowego w Nowem (obszar rewitalizacji Nowe 2 znajdującego się przy ul. Nowej 11 na 8 mieszkań socjalnych.

W ramach działań infrastrukturalnych poprawi się stan techniczny budynków. W obszarze Nowe 1 przy ul. Łąkowej planowane są działania z zakresu poprawy stanu technicznego budynku mieszkalnego poprzez wymianę dachu i termomodernizację. W obszarze Nowe 6 planowane jest rewitalizacja Centrum Kultury Zamek, dzięki której poddasze zamku zyska funkcję użytkową. Poprawi się jego stan techniczny, dzięki czemu możliwe będzie prowadzenie tam działań miękkich z zakresu aktywizacji i integracji społecznej.

6.3 Spodziewany efekt interwencji w obszarze rewitalizacji

Efektem działań rewitalizacyjnych będzie pobudzenie społeczności lokalnej dzięki czemu mieszkańcy gminy, zwłaszcza obszaru rewitalizacji staną się bardziej samodzielni i zaczną wykazywać inicjatywę w rozwiązywaniu własnych problemów życiowych. Przełoży się to na zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej i większą aktywność na rynku pracy. Ograniczone zostanie zjawisko dziedziczenia ubóstwa i problem wyuczonej bezradności. W wyniku przeprowadzonej interwencji zmniejszy się poziom bezrobocia w obszarze rewitalizacji Gminy Nowe, a zwiększeniu ulegnie samodzielność ekonomiczna mieszkańców, co przełoży się na mniejsze korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej.

Zwiększy się poziom przedsiębiorczości mieszkańców i ich aktywność w sferze gospodarczej. Poprzez prowadzone działania aktywizacyjne w sferze społecznej, gospodarczej i zawodowej mieszkańców poprawie ulegnie aktywność społeczna mieszkańców i poziom integracji społeczności obszaru rewitalizacji. Znacznie poprawi się dostęp do oferty miejsc aktywności mieszkańców, gdzie osoby potrzebujące i starsze uzyskają pomoc, dzieci i młodzież – ciekawe zajęcia pozaszkolne, a wszyscy

mieszkańcy miejsce i okazję do wspólnych działań. Dzięki działaniom animacyjnym i edukacyjnym zwiększy się partycypacja społeczna mieszkańców, wzrośnie liczba inicjatyw oddolnych, a kolejne pokolenie mieszkańców gminy Nowe wkraczając w dorosłe życie będzie potrafiło samodzielnie zabezpieczyć własne potrzeby bez konieczności korzystania z pomocy instytucjonalnej.

Dzięki działaniom inwestycyjnym zmniejszy się również ilość budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie.

7 Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

Cele, kierunki oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne dla obszaru rewitalizacji Gminy Nowe prezentuje poniższy graf.

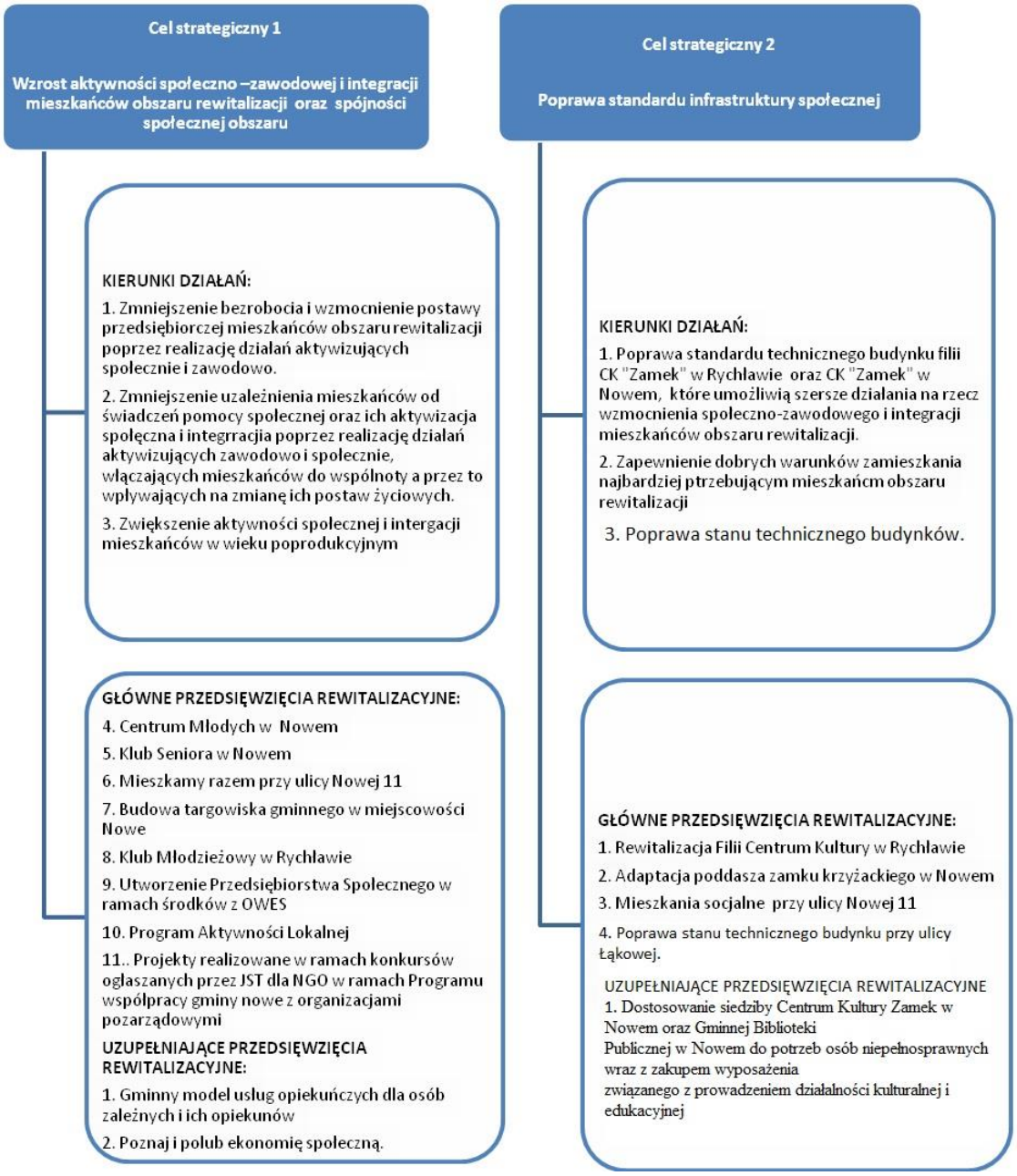

Tabela 15. Wskaźniki realizacji celów rewitalizacji Gminy Nowe

Obszar rewitalizacji	**Poziom wskaźników**	
Sołectwo Rychława	**Wartość w roku 2016**	**Wartość w roku 2023**
Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym	11,1%	10,3%
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze	7,0%	5,6%
Liczba zarejestrowanych pod. gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,32	4,66
Nowe 1	**Wartość w roku 2016**	**Wartość w roku 2023**
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zaktywizowanych na skutek działań społecznych	0	17
Liczba zarejestrowanych pod. gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	3,45	6,89
Udział budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze (sfera techniczna)	20,00%	0%
Nowe 2	**Wartość w roku 2016**	**Wartość w roku 2023**
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zaktywizowanych na skutek działań społecznych	0	132
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	41,38%	35%
Liczba zarejestrowanych pod. gosp. osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	4,79	5,02
Nowe 6	**Wartość w roku 2016**	**Wartość w roku 2023**
Udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	13%	12,3%
Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	50,97%	45%
Udział budynków, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów na danym obszarze	5,1%	4,3%

Źródło: Opracowanie własne

8 Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1 Główne (podstawowe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Typ projektu: S (społeczny), T (techniczny), PF (przestrzenno-funkcjonalny)

Opis projektu									
Obszar rewitalizacji (nr, nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ	Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
CEL 1: Poprawa standardu infrastruktury społecznej									
Sołectwo Rychława	1. Rewitalizacja Filii Centrum Kultury w Rychławie	1. Rewitalizacja Filii Centrum Kultury w Rychławie	T	Gmina Nowe	Projekt obejmuje prace remontowe w budynku filii Centrum Kultury „Zamek" w Rychławie mające stworzyć przestrzeń wykorzystywaną na cele aktywizacji społeczno-gospodarczej. Będą to działania m.in. edukacyjne, animacyjne skierowane do dzieci i młodzieży oraz inne działania, w tym z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Budynek wymaga	obszar rewitalizacji - Filia Centrum Kultury „Zamek" w Rychławie;	1.350.000	1. Powierzchnia objęta rewitalizacją – 2 500 m^2 2.Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach szt. 1 4.Długość przebudowanych dróg gminnych – 500	protokół odbioru robót budowlanych, faktura

					kompleksowego remontu oraz przystosowania do działań miękkich. Teren wokół budynku nie jest zagospodarowany. Do budynku prowadzi nieutwardzona szutrowa droga. Planuje się przeprowadzić wewnętrze prace remontowe, tj. wymiana instalacji wewnętrznych, odnowienia pomieszczeń zaplecza, toalet oraz sali głównej wraz z korytarzami oraz zakup niezbędnego wyposażenia. W ramach przedsięwzięcia powstanie także utwardzona droga dojazdowa (500 mb) prowadząca do budynku CK „Zamek" oraz zagospodarowany zostanie teren wokół budynku (nasadzenia zieleni).Wykonanie drogi jest niezbędne, gdyż jest to jedyna droga dojazdowa do budynku. Pominięcie jej w inwestycji sprawi, że potencjalni Beneficjenci projektów miękkich, będą mieli trudności w dotarciu do miejsca integracji i aktywizacji.			mb 5.Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów: 700, w tym 450 z obszaru rewitalizacji	Listy obecności na prowadzonych zajęciach, dokumentacja fotograficzna
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 6	2. Adaptacja poddasza zamku krzyżackiego w Nowem	2. Adaptacja poddasza zamku krzyżackiego w Nowem	T	Gmina Nowe	Centrum Kultury „Zamek" dysponuje około 400 m2 niezagospodarowanego poddasza zamkowego, które wymaga kompleksowego	obszar rewitalizacji w mieście Nowe	2 200 000	1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych	Protokół odbioru robót budowlanych, faktura

					remontu. CK „Zamek" znajduje się na działkach 671/7, 672/1 673/1. W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie przestrzeń o powierzchni około 200 m^2 użytkowych, która wykorzystana zostanie na potrzeby aktywizacji społecznej, zawodowej, działań skierowanych do osób starszych i edukacji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcie da możliwość do rozwoju i aktywizacji III sektora. Organizacje pozarządowe działające w gminie będą miały miejsce do realizacji swoich inicjatyw w tym planowanych do realizacji w ramach LSR, w tym wydarzeń plenerowych. Ponadto będzie to przestrzeń do stworzenia Centrum/Inkubatora aktywności i integracji społecznej oraz miejsca rozwoju ekonomii społecznej. Remont będzie obejmował prace związane z wymianą konstrukcji dachu i pokrycia dachowego, ocieplenie poddasza, wykonanie niezbędnych instalacji elektrycznych, CO,			na rewitalizowanych obszarach – szt. 1 2. Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów – osoby: 1500 osób, w tym 1000 z obszaru rewitalizacji	Listy obecności, dokumentacja fotograficzna

					kanalizacyjnych i p.poż.Z uwagi na wymogi p.poż niezbędne będzie zamontowanie elementów systemu p.poż (np. czujek , nowych drzwi p.poż) w niższych kondygnacjach budynku. System p.poż musi być spójny dla całego budynku, jest niezbędny do wykonania prac na poddaszu budynku. Technicznie nie ma innej możliwości prawidłowego wykonania tej instalacji, tak aby odpowiednie służby udzieliły pozwolenia na użytkowanie budynku.				
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (jednostka Nowe 2	3. Mieszkania socjalne przy ulicy Nowej 11	3. Mieszkania socjalne przy ulicy Nowej 11	T	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowem (MGOPS),	Przedsięwzięcie zakłada poprawę warunków życia osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w tym osób z niepełnosprawnością, osób starszych, rodzin z dziećmi, poprzez zapewnienie im wsparcia w postaci dostępu do mieszkań socjalnych, a w dalszym etapie objęcie działaniami aktywizacyjnymi (projekt Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11). Projekt zakłada przygotowanie 8 mieszkań socjalnych. Będą to kompleksowe wewnętrzne prace adaptacyjne, w tym wymiana instalacji, prace	obszar rewitalizacji w mieście Nowe-ulica Nowa 11	1 074 000	1. Liczba wspartych obiektów, przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione: 1 2. Liczba osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych ubóstwem korzystających z mieszkań socjalnych: 25 3. Liczba osób starszych	Protokół odbioru robót budowlanych, decyzje o przyznaniu lokalu socjalnego

					termomodernizacyjne, budowa przyłączy i drogi dojazdowej. Bez tej interwencji infrastrukturalnej nie byłaby możliwe realizacja projektu społecznego i osiągnięcie zamierzonych celów i rezultatów. Adaptacja budynku na mieszkania socjalne wraz z projektem miękkim odpowiada na zdiagnozowany problem bezrobocia oraz wysoki wskaźnik korzystania z pomocy społecznej. Zakładamy, że szczególnie wymierne efekty projektu dotyczyć będą dzieci i młodzieży zamieszkałych w tym budynku. Poprawa warunków lokalowych sprawi, że będą one miały lepsze warunki do nauki, rozwoju zainteresowań i nie będą odstawały od grupy rówieśników. Tym samym podniesie się ich samoocena motywacja do nauki, co ułatw im start na rynku pracy.			seniorów korzystających z mieszkań socjalnych: 2 4. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnie – 1,	
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (jednostka Nowe 1	4. Poprawa stanu technicznego budynku mieszkalnie przy ul.	4.Poprawa stanu technicznego budynku mieszkalnie przy ul. Łąkowej	T	Gmina Nowe	Projekt zakłada wymianę pokrycia dachowego i termomodernizację budynku dzięki czemu poprawią się warunki mieszkaniowe najemców mieszkań komunalnych. Zmniejszy się również liczba budynków o	Obszar rewitalizacji w mieście Nowe – ul. Łąkowa	300.000	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji – 150m^2;	

	Łąkowej				ilość budynków, których konstrukcja utrudnia lub ogranicza uch użytkowanie.			- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków/ budynków, których poprawił się stan techniczny - 1	
CEL 2: Wzrost aktywności społeczno-zawodowej i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz spójności społecznej obszaru									
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (jednostka Nowe 2, Nowe 6)	5. Centrum Młodych w Nowem	5. Centrum Młodych w Nowem	S	Gmina Nowe we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej	Przedsięwzięcie polega na świadczeniu usług społecznych dla dzieci i młodzieży oraz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, których celem będzie wsparcie edukacyjne i społeczne oraz zapewnienie rozwoju osobistego dla dzieci i młodzieży szkolnej z obszaru rewitalizacji. Dla dzieci i młodzieży świadczone będą usługi w zakresie pomocy w odrabianiu lekcji, wsparcia w procesie edukacji, wsparcia w odkrywaniu potencjału i predyspozycji zawodowych. Wsparcie w zakresie wzmocnienia kompetencji rodzicielskich otrzymają także rodzice. W ramach działania ośrodka zostanie zatrudniony animator przeszkolony w pracy z dziećmi i młodzieżą	Poddasze zamku krzyżackiego w Nowem - Centrum Kultury Zamek w Nowem	50 000 zł	1. Liczba inicjatyw zaspokajających potrzeby społeczne - 1 2..Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (RLKS) – **4 osoby**.Zakładamy, ż młodzież w wieku 16/17 lat, która będzie brała udział w projekcie na tyle poprawi swoje wyniki w nauce, nabędzie	Listy obecności, dokumentacja fotograficzna Listy obecności

					oraz trener dla rodziców prowadzący działania wzmacniające podnoszenie kompetencji rodzicielskich. Zadania animatora: - organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w ramach cyklicznie odbywających się tematycznych zajęć, - udzielanie wsparcia psychologicznego przez indywidualne rozmowy, - wsparcie w nauce i rozwoju osobistym (rozwoju zainteresowań), - nawiązywanie współpracy z rodzicami podopiecznych, - współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi w celu organizacji zajęć dla dzieci i młodzieży. - organizacja i prowadzenie warsztatów edukacyjnych wzmacniających więzi i relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi.			nowe kompetencje, podniesie swoją świadomość i kompetencje, że ukończy naukę na poziomie szkoły zawodowej, zarejestruje się w PUP i podejmie działania zmierzające do znalezienia zatrudnienia. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – 55 osób. W śród 55 osób jest 40 dzieci i młodzieży (20 z OR Nowe 2 i 20 z obszary Nowe 6). Ponadto w ramach działań z zakresu wsparcia kompetencji rodzicielskiej projektem objętych	

								zostanie 15 rodziców/ osób dorosłych (9 z OR Nowe 2 i 6 z OR Nowe 6).	
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (jednostka Nowe 1 i 2)	6. Klub Seniora w Nowem	6. Klub Seniora w Nowem	S	Gmina Nowe	Przedsięwzięcie polega na świadczeniu usług społecznych dla osób starszych, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, których celem będzie wsparcie społeczne oraz zapewnienie możliwości spędzania czasu wolnego, aktywizacji oraz integracji seniorów z obszaru rewitalizacji.	Poddasze zamku krzyżackiego w Nowem - Centrum Kultury Zamek w Nowem		1.Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zaktywizowanych na skutek działań społecznych: łącznie 50, w tym Nowe 1 - 15, Nowe 2 - 35	Listy obecności, dokumentacja fotograficzna
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe - jednostka Nowe 2 ulica Nowa 11	7. Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11	7. Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11	S	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowem (MGOPS), Fundacja Aktywizacji i Integracji	Projekt jest dedykowany osobom dorosłym i dzieciom (19 osób dorosłych i 18 dzieci) z rodzin zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Projekt zakłada kompleksowe wsparcie poprzez zastosowanie trzech różnych instrumentów aktywnej integracji z zakresu: 1. aktywizacji społecznej (praca socjalna, warsztaty gospodarowania budżetem, indywidualnego wsparcia specjalistycznego, działania środowiskowe -	obszar rewitalizacji w mieście Nowe- ulica Nowa 11	350 000	1.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu – osoby: 37 2.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po	Deklaracje uczestnictwa, ocena frekwencji na podstawie list obecności, indywidulane plany wsparcia Liczba osób poszukujących pracy po zakończeniu programu – na podstawie imiennego

					animacja lokalna realizowana w formie Programu Aktywności Lokalnej); 2. aktywizacji zawodowej warsztaty z doradztwa zawodowego, szkolenia podnoszące kompetencje zawodowe, w tym w zakresie samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej, warsztaty rękodzielnicze, staże zawodowe); 3. aktywizacji zdrowotnej (terapia rodzinna i psychoterapia dla osób uzależnionych). Głównym rezultatem projektu będzie aktywizacja społeczno-zawodowa gr. docelowej poprzez nabycie umiejętności interpersonalnych i zawodowych, aktywne poszukiwanie pracy bądź otrzymanie zatrudnienia.			opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – osoby 4 w tym 1 osoba niepełnosprawna.	wywiadu środowiskowego z osobami uczestniczącymi w szkoleniach i warsztatach
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (jednostka Nowe 2)	8. Budowa targowiska gminnego w miejscowości Nowe	8. Budowa targowiska gminnego w miejscowości Nowe	PF	Gmina Nowe	Projekt zakłada budowę targowiska wraz z infrastrukturą towarzyszącą tj. zapleczem socjalnym, drogami dojazdowymi oraz parkingami. Inwestycja zlokalizowana będzie na terenie nieczynnego dworca kolejowego (torowisku końcowym). Realizacja projektu będzie wspierać rozwój lokalnej, drobnej przedsiębiorczości (nowe	Obszar rewitalizacji – jednostka Nowe 2	1 950 780,00	1. Powierzchnia terenu zaadaptowanego na targowisko – 5.792,50 m2	Protokół odbioru prac budowlanych Rejestr przedsiębiorców sprzedających na targowisku

					miejsca pracy, rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej), w tym wśród osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie z obszaru rewitalizacji).				Karty czasu pracy pracowników
Obszar rewitalizacji w Rychławie	9. Klub Młodzieżowy w Rychławie	9. Klub Młodzieżowy w Rychławie	S	Gmina Nowe we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej	Projekt zakłada realizację działań z zakresu aktywizacji społecznej i integracji społecznej. Do dzieci i młodzieży skierowane będą działania animacyjne, rozwijające ich zainteresowania, zachęcające do samorozwoju, samopomocowe. W ramach działań planuje się m.in. warsztaty kulinarne dla dzieci i młodzieży rozwijające kompetencje, w tym kompetencje zawodowe. W związku z tym, że na terenie sołectwa Rychława zdiagnozowano problem dużej liczby gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze projekt ma zapobiegać dziedziczeniu tego zjawiska. Młodzi mieszkańcy sołectwa poprzez udział w projekcie mają nauczyć się samodzielności w zaspokajaniu potrzeb życiowych oraz nabyć kompetencje umożliwiające im	Filia CK Zamek w Rychławie	50.000 zł	1.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna – **20 osób.** 2.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (RLKS) – **3 osoby.** Wyjaśniam, że będzie to młodzież z terenu Rychławy, która dzięki udziale w warsztatach kulinarnych nabędzie nowe kompetencje i	

					rozwój kompetencji zawodowych. W wyniku projektu dzieci i młodzież zaktywizowani zostaną do dalszej edukacji.			będzie zmotywowana do poszukiwania pracy w branży gastronomicznej. 3.Liczba inicjatyw zaspokajających potrzeby społeczne - 1	
Obszar rewitalizacji Nowe 6, sołectwo Rychława	10. Utworzenie Przedsiębiorstwa Społecznego w ramach środków z OWES	10. Utworzenie Przedsiębiorstwa Społecznego	S	NGO	Projekt zakłada utworzenie Przedsiębiorstwa Społecznego bądź zwiększenie zatrudnienia w istniejącym PS. Projekt skierowany jest szczególnie do osób z obszaru rewitalizacji z jednostki Nowe 6 i sołectwa Rychława, w którym zdiagnozowano problem bezrobocia. W wyniku realizacji projektu zatrudnionych zostanie 5 osób z grupy defaworyzowanej w szczególności z osób zamieszkałych na terenie rewitalizacji. Siedzibą PS będą pomieszczenia oddane w użyczenie znajdujące się w CK Zamek w Nowym. Planuje się, że osoby zatrudnione w PS będą świadczyć swoje usługi na	Poddasze zamku krzyżackiego - Centrum Kultury Zamek w Nowem, Filia CK Zamek w Rychławie	216.000,00	1.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 12, w tym 4 z sołectwa Rychława i 8 z Nowe 6 2.Liczba osób, które po zakończeniu udziału w programie uzyska zatrudnienie: 5, w tym 4 z Nowe 6 i 1 z sołectwa	Karty uczestników projektu, listy obecności

					targowisku miejskim oraz w nowopowstałym przedszkolu samorządowym. CK Zamek w Nowym. Ścieżka udziału w projekcie OWES prowadzona będzie z wykorzystaniem infrastruktury CK Zamek w Nowym. Projekt zasadniczo odpowiada na problem bezrobocia, gdyż 5 osób znajdzie zatrudnienie. Pośrednio odpowiada na problem niskiej przedsiębiorczości ponieważ osoby objęte wsparciem przejdą ścieżkę PS i nauczą się większej samodzielności na rynku pracy, co w przyszłości może skutkować samozatrudnieniem poprzez założenie działalności gospodarczej.			Rychława	
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (jednostki Nowe 1, Nowe 2, Nowe 6), sołectwo Rychława	11. Program Aktywności Lokalnej	11. Program Aktywności Lokalnej	S	Ośrodek Pomocy Społecznej/ Gmina Nowe	Projekt zakłada przeprowadzenie PAL dla mieszkańców obszarów rewitalizowanych – osób zagrożonych wykluczeniem. W ramach PAL odbędą się zajęcia z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowej. Projekt zakłada jedną edycję PAL skierowaną do mieszkańców terenów miasta i terenów wiejskich. Program dla wszystkich Beneficjentów będzie realizowany na terenie miasta i na terenie sołectwa	Poddasze zamku krzyżackiego - Centrum Kultury Zamek w Nowem i Filia CK Zamek w Rychławie.	300 000 zł	1.Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 20. 2 osoby z obszaru Nowe 1, 6 osób z obszaru Nowe2, 7 osób z obszaru Nowe 6, 5 osób z	Listy obecności

					Rychława. Da to lepsze efekty aktywizacyjne i integracyjne. Mieszkańcy terenów miejskich będą odwiedzać teren Rychławy, a mieszkańcy sołectwa Rychława będą na spotkania PAL przyjeżdżać także do miasta. Zapobiegnie to marginalizacji i stygmatyzacji. W ramach PAL proces wsparcia osób z rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, odbywać się będzie w oparciu o ścieżkę reintegracji, stworzoną indywidualnie dla każdej osoby. Uczestnicy programu odbędą między innymi zajęcia z zakresu aktywizacji społecznej i zawodowe, odbędą szkolenia i warsztaty z zakresu rozwoju osobistego i kompetencji miękkich oraz radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych. Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach realizacji projektu zakłada ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy. Projekt odpowiada na problem bezrobocia oraz niskiego poziomu przedsiębiorczości. Poprzez zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwia aktywne włączenie społeczne, a także powrót na			obszaru Rychława. 2.Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie: 1 3.Liczba osób, które nabyły kompetencje lub kwalifikacje: 17 4.Liczba osób poszukujących pracy po zakończeniu programu: 6 5.Liczba osób pracujących po zakończeniu programu: 4 6. Liczba utworzonych działalności gospodarczych w obszarze rewitalizacji: 4	

					rynek pracy.				
Obszar rewitalizacji Nowe 1, Nowe 2, Nowe 6, sołectwo Rychława	12. Projekty realizowane w ramach konkursów ogłaszanych przez JST dla NGO w ramach Programu współpracy gminy nowe z organizacjami pozarządowymi	12. Projekty z zakresu aktywizacji społecznej i animacji lokalnej skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz turystów	S	NGO	W Programie Współpracy Gminy Nowe z organizacjami pozarządowymi wprowadzone zostanie zadanie publiczne z zakresu działań aktywizujących i integracyjnych w obszarach rewitalizacji. Projekty będą miały na celu wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców, aktywizację społeczną i integrację (także międzypokoleniową). Projekty realizowane w ramach zadania publicznego odbywać się będą na obszarach rewitalizacji. Ich odbiorcami będą przede wszystkim mieszkańcy obszarów rewitalizacji, w tym osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym dzieci, młodzież i seniorzy. Realizowane przez organizacje pozarządowe działania będą stanowiły uzupełnienie do pozostałych działań społecznych przewidzianych w Programie Rewitalizacji. W realizacji działań wykorzystana zostanie infrastruktura powstała w wyniku projektów infrastrukturalnych Programu Rewitalizacji: Filia CK Zamek w Rychławie oraz poddasze CK	Poddasze zamku krzyżackiego - Centrum Kultury Zamek w Nowem i teren gminy, Filia CK Zamek w Rychławie.	360 000	1.Liczba dzieci do 17 roku życia zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna: 40, w tym 20 osób z OR Nowe 2 i 20 osób z OR Nowe 6, 2.Liczba osób dorosłych, w tym seniorów zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna: łącznie 100 x 3 = 300 osób w tym 60 x 3 = 180 osób to osoby z OR Nowe 1 i Nowe 2 i 40 x 3 = 120 osób z OR Nowe 6 i Rychława 3.Liczba projektów zrealizowanych	Sprawozdania z realizacji przeprowadzonych projektów, listy obecności, dokumentacja fotograficzna

					Zamek w Nowem.			przez NGO – 4 x 3 lata = 12 5. Liczba inicjatyw zaspokajających potrzeby społeczne - 4 x 3 = 12 - projekty adresowane do osób starszych z zakresu ich aktywizacji społecznej będą realizowane w obszarze Nowe 1i 2 i w pierwszej kolejności skierowane do mieszkańców tych obszarów. Będą to 2 x 3 = 6 projektów, w których udział weźmie (2 x 30) x 3 lata = 180 osób. - Projekty adresowane do dzieci do lat 17, na które rodzice	

								pobierają zasiłki będą realizowane w OR 2 i 6 i adresowane w pierwszej kolejności do tych dzieci. Ich celem będzie aktywizacja społeczna. Będzie to jeden projekt, w którym udział weźmie 40 x 3 lata = 120 osób. - Projekty z zakresu integracji i reintegracji zawodowej realizowane będą w OR 6 i na terenie Rychławy i skierowane będą do osób bezrobotnych z tych terenów. Będzie to jeden projekt, w którym udział weźmie 40 x 3 lata = 120 osób.	

8.2 Uzupełniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr, nazwa)	L.p.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
1	2	3	4
	CEL 1: Wzrost aktywności społeczno-zawodowej i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz spójności społecznej obszaru		
	Kierunek działań:		
obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 1,2,6; sołectwo Rychława	1.	społeczny	Gminny model usług opiekuńczych dla osób zależnych i ich opiekunów (GMUO). Celem głównym projektu jest podniesienie jakości i zwiększenie dostępności środowiskowych usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych świadczonych w domu dla osób zależnych z terenu gminy Nowe. Projekt ma ułatwić dostęp do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług opiekuńczych świadczonych 95 osobom (59 K i 36 M) w tym 65 niesamodzielnym(ON)- (K-39, M- 26) oraz 30 opiekunów faktycznych (OF) (20 K i10 M), mieszkańców gminy Nowe. Zakłada się, że w projekcie będzie brało udział co najmniej 5 osób z obszaru rewitalizacji. W ramach projektu planujemy wdrożyć szereg działań, zaangażować zarówno specjalistów pomocy, przedstawicieli lokalnych NGO, jak i włączyć do działania mieszkańców lokalnej społeczności oraz rodziny ON. W projekcie będzie wykorzystywana także zmodernizowana w ramach Programu Rewitalizacji infrastruktura tj. Centrum Kultury „Zamek" w Nowem, Filia Centrum Kultury „Zamek" w Rychławie. Dla osiągnięcia celu realizatorzy przewidzieli następujące zadania dla 95 osób (59 kobiet, 36 mężczyzn): wsparcie edukacyjne dla OF w formie wykładów, utworzenie grupy samopomocowej dla OF, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla ON (psycholog, psychiatra, pielęgniarka, rehabilitant), wsparcie asystenta osoby niepełnosprawnej i opiekunów środowiskowych, zaangażowanie społeczności lokalnej, poprzez włączenie wolontariatu seniorów oraz pomocy sąsiedzkiej, ułatwienie dostępu do sprzętu wspomagającego i pielęgnacyjnego poprzez utworzenie wypożyczalni. Realizatorzy projektując działania zakładają, że zmienią one jakościowo ten obszar wsparcia na terenie gminy, a przetestowany w ramach projektu model będzie kolejnym trwałym narzędziem na stałe włączonym w zakres lokalnego wsparcia społecznego. Dodatkowym atutem będzie rekomendacja modelu jako skuteczne narzędzie dedykowane

			podobnym demograficznie gminom
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (wszystkie jednostki), sołectwo Rychława	2	społeczny	Projekt pn.: Poznaj i polub ekonomię społeczną. Przedsięwzięcie odpowiada na problem niskiego poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz zagrożenia problemem bezrobocia i wykluczenia społecznego wśród młodych mieszkańców. Celem projektu jest wzmacnianie i budowanie poczucia sprawczości oraz przedsiębiorczości społecznej wśród mieszkańców, szczególnie z obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcie skierowane do uczniów starszych klas szkół podstawowych, w ramach którego młodzi mieszkańcy stworzą, przedstawią i zrealizują projekt inicjatywy przedsiębiorczej możliwej do zrealizowania w lokalnej społeczności. Nagrodą będą środki finansowe na realizację pomysłu oraz badania predyspozycji zawodowych. Uczestnicy będą mieli okazję przygotować się do realizacji swoich projektów i wziąć udział w bezpłatnych warsztatach np. z zarządzania projektami, wystąpień publicznych czy podstaw tworzenia form wizualnych.
	CEL 2: Poprawa standardu infrastruktury społecznej		
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 6	3	Infrastrukturalny	Dostosowanie siedziby Centrum Kultury Zamek w Nowem oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowem do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z zakupem wyposażenia związanego z prowadzeniem działalności kulturalnej i edukacyjne. Projekt zakłada w ramach środków z PRO WK, Poddziałanie 4.6.2 budowę windy prze CK Zamek w Nowym dzięki czemu osoby starsze i niepełnosprawne będą miały ułatwiony dostęp do centrum. Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia liczby osób korzystających z ofert Centrum Kultury Zamek oraz umożliwi osiągnięcie lepszych rezultatów i wskaźników projektów miękkich planowanych do realizacji w tym obiekcie. Będzie to również dopełnienie inwestycyjnych działań rewitalizacyjnych w zdegradowanym budynku.
Obszar rewitalizacji na terenie miasta i na obszarze wiejskim	4	Infrastrukturalny	Modernizacja i naprawa budynków o złym stanie technicznym. Projekt zakłada bieżącą modernizację i remonty budynków będących własnością gminy zlokalizowanych w obszarze rewitalizacji. Budynki te są i będą remontowane i modernizowane ze środków własnych gminy corocznie planowanych w budżecie. Gmina w miarę możliwości będzie pozyskiwała środki zewnętrzne na remont budynków oraz podejmie działania zmierzające do tego, aby inni właściciele budynków o złym stanie technicznym również podjęli się ich modernizacji i remontów.

9 Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

9.1 Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr, nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot/y realizujący /e projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania				Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie
							%	zł	Środki publiczne			Środki prywatne			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 EFRR	11 EFS	12- w tym budżet JST	13	14	15	16
Sołectwo Rychława	IV kw.2019 – IV. kw.2020)	1.Rewitalizacja Filii Centrum Kultury w Rychławie	T	1. Rewitalizacja Filii Centrum Kultury w Rychławie	Gmina Nowe	1.350.000	85%	1.147.500	1.147.500	0,00	202.500	0,00	7	7.1	9,10, 11,12
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 6	IV kw. 2019 – VI. kw.2020)	2. Adaptacja poddasza zamku krzyżackiego w Nowem	T	2. Adaptacja poddasza zamku krzyżackiego w Nowem	Gmina Nowe	2 200 000	85%	1 870 000	1 870 000	0,00	330 000	0,00	6	6.2	5,6,10,11, 12
Obszar rewitalizacji w mieście	2018	3. Mieszkania socjalne przy ulicy Nowej	T	3. Mieszkania socjalne przy ulicy Nowej	Miejsko-Gminny Ośrodek	1 074 000	85%	913 000	913 000	0,00	161 000	0,00	6	6.1.2	7

Nowe – jednostka Nowe 1		11		11	Pomocy Społecznej w Nowem (MGOPS), Fundacja Aktywizacji i Integracji										
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 1	2020	4.Poprawa stanu technicznego budynku mieszkalnie przy ul. Łąkowej	T	4.Poprawa stanu technicznego budynku mieszkalnie przy ul. Łąkowej	Gmina Nowe	300.000	85%	255.000	255.000	0,00	45.000	0,00	3 W przypadku braku możliwości otrzymania dofinansowania z RPO, zadanie zostanie sfinansowane ze środków własnych JST	3.3	12
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe (jednostka Nowe 2, Nowe 6), sołectwo	2020-2021	5. Centrum Młodych w Nowem	S	5. Centrum Młodych w Nowem	Gmina Nowe (OPS)	50 000	85%	42 500	0,00	42 500	7 500	0,00	11	11.1	2

Obszar rewitalizacji w mieście Nowe	2020 -2021	6. Klub Seniora w Nowem	S	6. Klub Seniora w Nowem	Gmina Nowe	360 000	85%	306 000	0,00	306 000	54 000	0,00	9	9.3.2	2
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 1	2018-2019	7. Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11	S	7. Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowem (MGOPS), Fundacja Aktywizacji i Integracji	350 000	85 %	297 000	0,00	297 000	53 000	0,00	9.2	9.2.1	3
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe, sołectwo Rychława	2018	8. Budowa targowiska gminnego w mieście Nowe	PF	8. Budowa targowiska gminnego w mieście Nowe	Gmina Nowe	1 950 780,00	63,63	992 307,00	0,00	992 307,00	958 473,00	0,00	PROW	-	10
Obszar rewitalizacji w Rychławie	2020 -2021	9. Klub Młodzieżowy w Rychławie	S	9. Klub Młodzieżowy w Rychławie	Gmina Nowe, OPS	50 000	85	42 500	0,00	42 500	7 500	0,00	11	11.1	1
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe	IV kw. 2019-IV kw.2021	10. Utworzenie Przedsiębiorstwa Społecznego w ramach środków z OWES	S	10. Utworzenie Przedsiębiorstwa Społecznego w ramach środków z OWES	NGO	216 000	100	216 000	0,00	216 000	0,00	0,00	9	9.4.1	1,2,8,10
Obszar	III kw. 2020-IV	11. Program	S	11. Program	Gmina	300 000	85%	255.000	0,00	204 000	45 000	0,00	9	9.2.1	1,2

rewitalizacji w mieście Nowe, sołectwo Rychława	kw.2021	Aktywności Lokalnej		Aktywności Lokalnej	Nowe/ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowem (MGOPS),										
Obszar rewitalizacji	2020- 2022	12. Projekty realizowane w ramach konkursów ogłaszanych przez JST dla NGO w ramach Programu współpracy gminy nowe z organizacjami pozarządowymi	S	12. Projekty realizowane w ramach konkursów ogłaszanych przez JST dla NGO w ramach Programu współpracy gminy nowe z organizacjami pozarządowymi	Gmina Nowe/NGO	360 000	80%	96 000	0,00	0,00	288 000	72 000	-	-	1,2,4

9.2 Uzupełniające projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji (nr, nazwa)	L.p. projektu	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
1	2	3	4	5	6	7	8	9

					EFS	EFRR	JST, PROW	-
obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 1,2,6; sołectwo Rychława	1	Społeczny	Gminny model usług opiekuńczych dla osób zależnych i ich opiekunów	754 000	641 000	0,00	113 000	-
Obszar rewitalizacji	2	Społeczny	Poznaj i polub ekonomię społeczną.	50 000	50 000	0,00	0,00	
Obszar rewitalizacji w mieście Nowe – jednostka Nowe 6	3	PF	Dostosowanie siedziby Centrum Kultury Zamek w Nowem oraz Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowem do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z zakupem wyposażenia związanego z prowadzeniem działalności kulturalnej i edukacyjnej.	700 000	0,00	595 000	0,00	
Obszar rewitalizacji na terenie miasta i na obszarze wiejskim	4	T	Modernizacja i naprawa budynków o złym stanie technicznym.	300 000	0,00	255 000	45 000	

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 łączy działania w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. W sposób kompleksowy przyczyni się do rozwiązania problemów istniejących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zaplanowane projekty rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane, uzupełniają się, a w przyszłości przyniosą zakładane efekty rewitalizacji.

10.1. Koncepcja projektów zintegrowanych

Podczas programowania procesu rewitalizacji nadrzędną zasadą jaką kierowano się przy wyborze projektów rewitalizacyjnych było zapewnienie komplementarności między poszczególnymi projektami a zdiagnozowanymi problemami obszaru rewitalizacji.

Zastosowano również tzw. formułę projektów zintegrowanych, która polega na tym, że w przypadku realizacji projektów infrastrukturalnych finansowanych m. in. z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), planuje się również zrealizować projekty „miękkie" finansowane m. in. ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), ukierunkowane na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji. Przy czym projekty infrastrukturalne pełnią jedynie funkcję uzupełniającą dla projektów społecznych, a ich realizacja jest niezbędna dla prowadzenia działań społecznych.

Obecnie dostępna baza infrastrukturalna, jej stan i wyposażenie (Filia Centrum Kultury „Zamek" w Rychławie, poddasze zamku krzyżackiego w Nowem, pomieszczenia szkolno- warsztatowe przy ulicy Nowej 11 w Nowem) nie dają możliwości realizowania w obszarze rewitalizacji działań społecznych nastawionych na wspieranie osób i grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich aktywizację społeczno-zawodową.

Wsparcie osób wykluczonych społecznie, korzystających z pomocy społecznej oraz podniesienie jakości życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji poprzez przedsięwzięcia społeczne, będzie możliwe po przeprowadzeniu remontów i adaptacji pomieszczeń (CK Zamek w Rychławie, poddasze zamku i pomieszczenia szkolno- warsztatowe w Nowem). W odnowionej infrastrukturze, przy wsparciu ekspertów, trenerów, pracowników socjalnych, animatorów, będzie możliwa realizacja projektów społecznych.

Stworzona w ramach rewitalizacji infrastruktura będzie wykorzystywana na potrzeby prowadzenia rewitalizacji w aspekcie społecznym, ale korzystać z niej będą również pozostali mieszkańcy Gminy.

10.2. Komplementarność problemowa

Zgodnie z Wytycznymi, komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym). Wymóg ten został spełniony w niniejszym Programie Rewitalizacji. W Programie stanowczo unikano przypadków odrębnej „rewitalizacji technicznej" czy „rewitalizacji społecznej" dbając o to, aby działania z zakresu interwencji społecznej, wsparcia lokalnej gospodarki, zmian funkcjonalno-przestrzennych współwystępowały na tych samych obszarach w tym samym czasie i stanowiły jeden wielowątkowy, wzajemnie powiązany proces. Określono precyzyjnie docelowy stan, do jakiego ma być doprowadzony obszar: ogólnie na poziomie wizji i szczegółowo na poziomie każdego przedsięwzięcia – poprzez precyzyjne wskazania oczekiwanych rezultatów, wskaźników ich pomiaru oraz wartości bazowej i referencyjnej (oczekiwanej) tych wskaźników.

Komplementarność problemową w programie rewitalizacji Gminy Nowe charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich niezbędnych aspektów programu rewitalizacji (społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego).

W niniejszym dokumencie określono 10 przedsięwzięć głównych i 3 przedsięwzięcia uzupełniające, których cechy i spodziewane efekty korelują ze zdiagnozowanymi problemami, zapewniając tym samym zwiększoną efektywność procesu. Poniższa tabela wykazuje powiązanie zdiagnozowanych problemów z planowanymi działaniami, mającymi im przeciwdziałać.

Tabela 16. Schemat powiązań oddziaływania planowanych przedsięwzięć na problemy obszaru rewitalizacji do uzupełnienia po weryfikacji listy projektów)

GŁÓWNE ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY OBSZARU REWITALIZACJI	bezrobocie	niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców	korzystanie z pomocy społecznej, w tym długotrwałe	dziedziczenie mechanizmu wyuczonej bezradności wśród rodzin długotrwale korzystających z pomocy społecznej	problem wzrastającego udziału osób starszych wśród mieszkańców obszaru	występowanie budynków zdegradowanych w obszarze rewitalizacji
Sołectwo Rychława						
Projekt nr 1: Rewitalizacja Filii Centrum Kultury „Zamek” w Rychławie						■
Projekt nr 10: Utworzenie Przedsiębiorstwa Społecznego w ramach środków z OWES	■		■			
Projekt nr 11: Program Aktywności Lokalnej	■	■	■			
Projekt nr 9: Klub Młodzieżowy w Rychławie				■		
Projekt nr 12: Projekty realizowane w ramach konkursów ogłaszanych przez JST dla NGO w ramach Programu współpracy gminy Nowe z organizacjami pozarządowymi		■	■	■	■	
Nowe 1						
Projekt nr 4: Poprawa stanu technicznego budynku mieszkalnie przy ul. Łąkowej						■
Projekt nr 6: Klub Seniora w Nowem					■	
Projekt nr 11. Program Aktywności Lokalnej	■	■	■			

	■	■	■			
Projekt nr 12. Projekty realizowane w ramach konkursów ogłaszanych przez JST dla NGO w ramach Programu współpracy gminy Nowe z organizacjami pozarządowymi		■	■	■	■	
Nowe 2						
Projekt nr 3: Mieszkania socjalne przy ulicy Nowej 11						■
Projekt nr 7: Mieszkamy razem przy ulicy Nowej 11	■	■	■	■	■	
Projekt nr 5. Centrum Młodych w Nowem				■		
Projekt nr 6. Klub Seniora w Nowem					■	
Projekt nr 8. Budowa targowiska gminnego w miejscowości Nowe	■		■			
Projekt nr 11. Program Aktywności Lokalnej	■	■	■			
Projekt nr 12. Projekty realizowane w ramach konkursów ogłaszanych przez JST dla NGO w ramach Programu współpracy gminy Nowe z organizacjami pozarządowymi		■	■	■	■	
Nowe 6						
Projekt nr 2. Adaptacja poddasza zamku krzyżackiego w Nowem						■

Projekt nr 5. Centrum Młodych w Nowem						
Projekt nr 10. Utworzenie Przedsiębiorstwa Społecznego w ramach środków z OWES						
Projekt nr 11. Program Aktywności Lokalnej						
Projekt nr 12. Projekty realizowane w ramach konkursów ogłaszanych przez JST dla NGO w ramach Programu współpracy gminy nowe z organizacjami pozarządowymi						

10.3. Komplementarność przestrzenna

Projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie dużo większy niż wyznaczony obszar rewitalizacji, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (m.in. ze znacznej części zmodernizowanej infrastruktury) i dobrych praktyk z projektów miękkich będą korzystać nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji, ale również mieszkańcy całej gminy. Dzięki tak dużemu oddziaływaniu zaplanowanych projektów zapewnione zostanie, że program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na całą gminę. Dodatkowo w ramach działań rewitalizacyjnych zaplanowano przedsięwzięcia m.in. zwiększenie odstępności do usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych dla osób zależnych, które realizowane będą na większym terenie niż teren wyznaczony do rewitalizacji – projekty te będą mieć pozytywny wpływ na obszar i mieszkańców gminy, przyczynią się m.in. do podniesienia poziomu przedsiębiorczości.

Prowadzone działania nie spowodują przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne obszary. Nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie społeczne.

10.4. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Dla zapewnienia wydolności decyzyjnej wdrażaniem Programu Rewitalizacji kierować będzie Burmistrz Gminy Nowe działając przez Zastępcę Burmistrza – koordynatora programowego rewitalizacji. Dla zapewnienia spójności i synergii przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poziomie ich wdrażania przewidziano funkcję koordynatora operacyjnego z Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska. Zadaniem koordynatora operacyjnego będzie także zarządzanie i koordynacja prac zespołu ds. rewitalizacji.

10.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania PR została zapewniona poprzez łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane z budżetu gminy oraz realizowane ze wsparciem pomocy finansowej Unii Europejskiej, jak np. EFRR, EFS. Źródła finansowania określone zostały w rozdziale dotyczącym szacunkowych ram finansowych Programu Rewitalizacji. Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS (dystrybuowanych przede wszystkim przez Lokalną Grupę Działania) z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania. W ramach rewitalizacji zaplanowano interwencję w postaci projektów zintegrowanych, co oznacza, że w przypadku realizacji rewitalizacji w gminie, planuje się wykonanie działań „miękkich" finansowanych m. in. ze środków EFS, ukierunkowanych na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych w jednoczesnym powiązaniu z projektami infrastrukturalnymi finansowanymi z EFRR.

Gmina Nowe w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych działaniom społecznym i rewitalizacyjnym. W trakcie realizacji Programu, będzie starała się pozyskać partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego poprzez współpracę z różnymi podmiotami m.in. lokalnymi przedsiębiorcami.

10.6. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa w zakresie działań rewitalizacyjnych zachodzi tylko w części miejskiej gminy Nowe. W perspektywie 2007-2013 działania rewitalizacyjne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego prowadzone były tylko dla gmin miejskich/miast powyżej 5 tys. mieszkańców.

Tabela 16. Lista projektów zrealizowanych w Gminie Nowe w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji w perspektywie 2007-2013.

Lp.	Tytuł / rodzaj projektu	Typ projektu	Całkowity koszt projektu (w zł)	Źródła finansowania
1	Rewitalizacja Rynku i Kamienic - celem głównym projektu było podniesienie jakości przestrzeni rynku w zabytkowej, staromiejskiej części Nowego, poprawa warunków życia mieszkańców rewitalizowanego obszaru, podniesienie estetyki, funkcjonalności oraz atrakcyjności miasta.	podstawowy	2 051 366,42	z dofinansowaniem EFRR
2	Przebudowa Amfiteatru - teren wokół amfiteatru w Nowem został poddany modernizacji w zakresie prac ziemnych, odwodnienia, prac nawierzchniowych, schodów kamiennych, prac ogrodniczych (zieleń), ogrodzenia i „małej architektury”	rezerwowy	52 000,00	ze środków własnych
3	Remont nawierzchni ulic Zakątek, Wiślanej, Zamkowej	rezerwowy	500 000	ze środków własnych
4	Monitoring Rynku - montaż sieci kamer monitoringu wraz z rejestratorami znajdującym się w Urzędzie Gminy w Nowem	rezerwowy	64 298,00	ze środków własnych
5	Równamy do najlepszych - projektem objęto łącznie 84 uczniów Publicznego Gimnazjum w Nowem (12 uczniów ze strefy objętej rewitalizacją), zarówno przejawiających zainteresowanie nauką uczniów dobrych, jak i uczniów, którzy pomimo posiadanego potencjału intelektualnego dotychczas nie wykazywali zapału do pracy.	podstawowy	49 772,85	z dofinansowaniem EFS
6	Kształcenie ustawiczne naszą szansą – w ramach projektu zaplanowano, że wsparciem zostanie objętych 22 dorosłych pracujących mieszkańców z terenu gminy	podstawowy	49 343,00	z dofinansowaniem EFS

	Nowe, którzy z własnej inicjatywy chcieli nabyć lub podnieść swoje kwalifikacje i umiejętności w zakresie obsługi komputera i Internetu oraz nauki języka niemieckiego i angielskiego. Osiągnięcie tego celu było możliwe dzięki przeprowadzeniu w ramach projektu intensywnych szkoleń komputerowych oraz językowych.			
7	My też potrafimy – wsparciem objęto uczniów szczególnie uzdolnionych, uczniów z trudnościami w nauce, uczniów posiadających zdiagnozowane deficyty (zajęcia z języków obcych, technik komputerowych, zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, zajęcia wyrównujące, Warsztaty z doradztwa zawodowego 2	podstawowy	143 407,00	z dofinansowaniem EFS
8	Projekt systemowy: „A jak aktywność" Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie Giny Nowe	podstawowy	1 407 376,58	z dofinansowaniem EFS

Źródło: Urząd Gminy w Nowem

Znaczna część przedsięwzięć zaplanowanych w niniejszym Programie będzie kontynuacją projektów społecznych wpływających na aktywizację i integrację mieszkańców, które były realizowane w Gminie Nowe w ramach poprzedniej perspektywy. Zapewnia to komplementarność całego procesu rozwojowego gminy w ciągłości przekraczającej okresy finansowe UE czy budżetowe gminy.

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Proces przygotowania Programu Rewitalizacji Gminy Nowe prowadzony był w oparciu o mechanizm włączający różnorodne grupy interesariuszy zarówno na etapie diagnozy, przygotowania założeń do samego dokumentu oraz planowanej realizacji procesu rewitalizacji. W proces zaangażowane były następujące grupy interesariuszy: władze gminy, pracownicy Urzędu Gminy i pracownicy jednostek mu podległych, sołtysi, radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, lokalni liderzy, mieszkańcy gminy, w tym osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji i lokalni przedsiębiorcy.

Proces partycypacyjny przeprowadzono na mocy Zarządzenia Nr 155/2016 Burmistrza Nowego z dnia 9 grudnia 2016 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych związanych z przygotowaniem projektu Programu Rewitalizacji.

Na etapie diagnozy przeprowadzono badanie społeczne przy użyciu kwestionariuszy ankiet. Ankieta dotyczyła problemów społeczno-gospodarczych i celów rewitalizacji na terenie Gminy Nowe. W terminie od 17 do 29 grudnia 2016 roku wpłynęło 87 ankiet. Wskazania mieszkańców znalazły odzwierciedlenie w części diagnostycznej i zostały wykorzystane w dalszych pracach związanych z planowaniem działań rewitalizacyjnych.

Na etapie programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami gminy oraz obszaru rewitalizacji.

W maju i czerwcu 2017 roku zorganizowano konsultacje projektu Programu Rewitalizacji Gminy Nowe. Konsultacje ogłoszone zostały Zarządzeniem Nr 194/2017 Burmistrza Nowego z dnia 22 maja 2017 r. W ramach prowadzonych konsultacji 30 maja 2017 roku odbyło się spotkanie z mieszkańcami obszaru rewitalizacji Gminy Nowe. Ponadto mieszkańcy mogli zgłaszać swoje uwagi w formie pisemnej i elektronicznej na przygotowanych formularzach.

Ponadto zadbano o dostęp do informacji o działaniach związanych z przygotowywaniem i opracowywaniem programu rewitalizacji. Na stronie internetowej Urzędu Gminy Nowe utworzono zakładkę tematyczną poświęconą rewitalizacji. Wyznaczono także osobę odpowiedzialną za udzielanie szczegółowych informacji na temat rewitalizacji w gminie, jak i założeń planowanych działań rewitalizacyjnych. W trakcie akcji informacyjnej szczególny nacisk położono na zachęcenie

lokalnego sektora organizacji pozarządowych do udziału w wypracowaniu założeń programu rewitalizacji.

W czasie prac nad Programem Rewitalizacji zapisy programowe skonsultowano z Lokalną Grupą Działania „Gminy Powiatu Świeckiego".

W celu wypracowania kierunków działań 16 lipca 2018 roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami organizacji pozarządowych działającymi w gminie Nowe. Podczas spotkania omówiono dotychczasowe prace nad Programem, dokonano próby wypracowania wspólnych kierunków działań oraz omówiono możliwość zaangażowania się organizacji pozarządowych w realizację Programu. Po zebraniu przeprowadzono dodatkowe spotkanie robocze w celu uszczegółowienia podjętych kierunków współpracy.

Aktualizowane wersje Programu Rewitalizacji umieszczano na stronach internetowych gminy Nowe www.gminanowe.pl oraz http://www.bip.gminanowe.pl/ z prośbą skierowaną do mieszkańców o przesyłanie uwag do projektów Programu Rewitalizacji. Uwagi, w 2018 roku, można było składać w terminach od 9 do 16 kwietnia 2018 roku oraz od 6 do 10 sierpnia 2018 roku. W wyznaczonym czasie nie wpłynęły żadne uwagi. Program prezentowany był także podczas spotkań z Radnymi Rady Miejskiej w Nowem.

We wrześniu 2019 r. przystąpiono do prac związanych z aktualizacją programu. Od 11 do 17 października 2019 r. przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami gminy nt. aktualizacji dokumentu. Informacje nt. przebiegu konsultacji dostępne są na stronie www: .gminanowe.pl i BIP gminanowe.

12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Złożoność procesu rewitalizacyjnego wymaga właściwego zarządzania w celu uzyskania zamierzonych efektów rewitalizacji - eliminacji lub zmniejszeniu zdiagnozowanych negatywnych zjawisk.

Zarządzającym rewitalizacją, odpowiedzialnym za osiągnięcie celów rewitalizacji, będzie Burmistrz Nowego, w jego imieniu proces rewitalizacyjny koordynuje Zastępca Burmistrza - **Koordynator programowy**. Burmistrz Nowego wyznaczy także pracownika odpowiedzialnego za wdrażanie programu rewitalizacji – **Koordynatora operacyjnego**.

Do najważniejszych zadań koordynatora operacyjnego należeć będzie:

- współpraca z podmiotami społecznymi, instytucjami zaangażowanymi w realizację programu;
- koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek gminy oraz strony społecznej;
- współpraca z zespołem rewitalizacji w sprawach związanych z przygotowaniem, prowadzeniem i oceną rewitalizacji;
- przygotowywanie w uzasadnionych przypadkach projektów aktualizacji programu, w tym w szczególności wykazu przedsięwzięć;
- promocja programu;
- organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla programu;
- dokonywanie okresowych przeglądów realizacji przedsięwzięć;
- sporządzanie raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji programu; współpraca z innymi referatami, pracownikami Urzędu Gminy Nowe w zakresie realizacji programu.

Schemat zarządzania rewitalizacją przewiduje następującą strukturę:

1. Koordynatorem programowym będzie Zastępca Burmistrza Nowego,

2. Koordynator operacyjny odpowiedzialny za wdrażanie Programu Rewitalizacji – wyznaczony pracownik Referatu Inwestycji, Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska,

3. zespół ds. rewitalizacji.

Na stronie internetowej Gminy Nowe oraz tablicach ogłoszeń w obszarze rewitalizacji (w części miejskiej i wiejskiej) będą publikowane informacje dotyczące wdrażania procesu rewitalizacji czy realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Promocja działań rewitalizacyjnych będzie po stronie koordynatora operacyjnego.

12.1. Zespół ds. rewitalizacji

Zespół ds. rewitalizacji - stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy rewitalizacji z organami władzy Gminy Nowe w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Nowego w zakresie rewitalizacji. W jego skład wejdą m.in. pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych w szczególności MGOPS, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalności o charakterze społecznym, przedstawiciele instytucji rynku pracy, edukacji, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy.

Zespół ds. rewitalizacji będzie funkcjonował do czasu zakończenia realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Nowe tj. co najmniej do roku 2023. Zespół zostanie powołany na mocy zarządzenia Burmistrza Nowego. Dotychczasowe Zarządzenie Burmistrza Nowego nr 151/2016 z dnia 29 listopada 2016 powoływało tylko zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji oraz trybu i zasad przeprowadzenia konsultacji społecznych związanych z przygotowaniem projektu Programu. Zgodnie z § 10 Zarządzenia zespół wykonuje swoje czynności do czasu zaakceptowania Programu Rewitalizacji przez Instytucję Zarządzającą.

Stanowisko zespołu ds. rewitalizacji wyrażane będzie w formie opinii, przyjmowanej zwykłą większością w głosowaniu jawnym, w obecności co najmniej połowy członków zespołu. Członkowie zespołu nie będą pobierać wynagrodzenia za swoją pracę.

Uchwalony regulamin prac zespołu będzie przestrzegał następujących zasad:

- zespół liczyć będzie minimalnie 7, a maksymalnie 15 członków. Proponowana liczba członków zespołu wynika zarówno z konieczności zachowania zasady reprezentacji, a także jak największej ilości środowisk mogących zaangażować się w proces rewitalizacji i konieczności zachowania sprawności działania tego ciała;
- w skład zespołu wejdą przedstawiciele różnych grup interesariuszy:
  - mieszkańców z obszaru rewitalizacji oraz osoby mieszkające poza obszarem rewitalizacji,
  - podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych,
  - rady sołeckiej,
  - pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
  - władz samorządowych – Radni Rady Miejskiej, osoba wyznaczona przez Burmistrza Nowego,
  - koordynator operacyjny,
  - przedsiębiorcy;
- przy powołaniu członków zespołu stosowane będą kryteria, które zapewniają transparentność wyboru i rzeczywiste osadzenie kandydata w sferze, którą chce reprezentować,

- zespół będzie spotykał się co najmniej raz na rok,
- członkowie zespołu powoływani są na kadencje, przy czym pierwsza kadencja zespołu wynosi 2 lata, a kolejne będą trzyletnie.

Obsługę organizacyjną zespołu zapewni Zastępca Burmistrza Nowego poprzez koordynatora operacyjnego. Zespół ds. rewitalizacji będzie przygotowywać swoje opinie i stanowiska w drodze głosowania, gdzie każdy z członków dysponuje jednym głosem. Zespół może zapraszać na swoje posiedzenia osoby nie będące jego członkami. Może powoływać grupy robocze zajmujące się zarówno konkretnymi podobszarami rewitalizacji, jak i określonymi zagadnieniami tematycznymi. Sposób powoływania grup roboczych i ich liczebność zostanie określony w regulaminie działania zespołu ds. rewitalizacji. Zespół przygotuje i uchwali (najdalej w ciągu trzech miesięcy od momentu powołania) regulamin działania zespołu. Projekt regulaminu i regulamin zostaną podane do wiadomości publicznej.

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR

Monitorowanie programu rewitalizacji to ważny etap procesu zarządzania zmianami. Pozwoli określić, w jakim stopniu gmina realizuje założone cele rewitalizacji i ocenić postęp we wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć.
Monitoring obejmie postęp prac i wydatkowania środków na realizację poszczególnych przedsięwzięć, ale przede wszystkim poziom osiągnięcia zakładanych celów rewitalizacji i rezultatów poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowanie zmian będzie realizowane na dwóch poziomach:
- na poziomie celów programu rewitalizacji,
- na poziomie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

Monitorowanie opierać się będzie na analizie trzech grup wskaźników:
- wskaźników realizacji celów programu,
- wskaźników rezultatu bezpośredniego realizowanych przedsięwzięć,
- harmonogramu i finansowania realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Raport z realizacji działań rewitalizacyjnych będzie zawierać:
- informacje o zrealizowanych przedsięwzięciach i osiągniętych rezultatach,
- informacje o problemach w realizacji programu rewitalizacji,
- informacje o planowanych działaniach na najbliższy rok,
- informacje o stopniu realizacji celów rewitalizacji (aktualnych wartości wskaźników monitoringu),
- ewentualne propozycje zmian, które należałoby wprowadzić we wdrażaniu programu rewitalizacji.

Dane niezbędne do przedstawienia stopnia realizacji celów programu rewitalizacji poprzez przyjęte wskaźniki będą pozyskiwane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Świeciu oraz w razie potrzeby z innych wydziałów Urzędu Gminy w Nowem oraz z Głównego Urzędu Statystycznego.

13.1. Monitorowanie realizacji celów rewitalizacji

Osiągnięcie zakładanych rezultatów świadczących o realizacji celów rewitalizacji jest priorytetowe w końcowej ocenie całego programu. Wysiłek organizacyjny i finansowy powinien mieć swoje odzwierciedlenie w poziomie zakładanych wskaźników efektów zmian. Tylko w przypadku osiągnięcia wartości docelowej wszystkich wskaźników, można będzie mówić o sukcesie programu rewitalizacji. Ocena osiągania celów Programu Rewitalizacji Gminy Nowe będzie dokonywana etapami rocznymi (ocena roczna), etapami trzyletnimi (ocena etapowa) oraz na koniec 2023 roku (ocena końcowa). Wskaźniki realizacji celów rewitalizacji wskazano w tabeli na stronie 53.

Za monitoring całego programu rewitalizacji, czyli raportowanie o realizacji założonych celów, odpowiedzialny będzie **koordynator operacyjny rewitalizacji**. Będzie on odpowiedzialny za przedkładanie Burmistrzowi Nowego oraz Zespołowi ds. rewitalizacji raportów ze stanu realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Nowe na lata 2017 – 2020, a także ewentualnych propozycji zmian, które należy wprowadzić we wdrażaniu programu. Raport będzie składany na zakończenie każdego roku kalendarzowego.

Ponadto minimum raz na dwa lata sprawozdania z realizacji założeń Programu Rewitalizacji (z zakresu wskaźników stanu kryzysowego) będą przekazywane Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym w województwie kujawsko-pomorskim.

13.2. Monitorowanie przedsięwzięć

Monitorowanie przedsięwzięć będzie polegać na bieżącym śledzeniu zgodności realizacji przedsięwzięcia z założonym harmonogramem rzeczowo-finansowym oraz na weryfikowaniu założonych wskaźników (produktu i rezultatu bezpośredniego).

Za monitoring rezultatów poszczególnych przedsięwzięć będą odpowiedzialni ich **realizatorzy**, którzy będą przedkładać sprawozdania z realizacji projektów rewitalizacyjnych koordynatorowi operacyjnemu rewitalizacji raz na kwartał.

Raporty monitoringu poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą częścią składanych co rok raportów ze stanu realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Nowe.

Ponadto raz na kwartał przekazywane będą sprawozdania z osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu w realizacji poszczególnych projektów rewitalizacji Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym w województwie kujawsko-pomorskim.

9.3 System wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR

W systemie monitorowania należy wziąć także pod uwagę sytuacje, w których może być konieczna zmiana założeń i celów programu rewitalizacji.

Do sytuacji tych należą:

- brak poprawy sytuacji obszaru rewitalizacji przez dwa kolejne lata (wskaźniki realizacji celów rewitalizacji nie poprawiają się),
- nowo zidentyfikowane potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- spadek poziomu zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- konieczność dostosowania planowanych działań do zmieniających się możliwości budżetu gminy oraz dostępności środków zewnętrznych.

W przypadku konieczności poprawy Programu Rewitalizacji wynikającej z przeprowadzonej oceny Gmina Nowe dokona wskazanych przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym w województwie kujawsko-pomorskim zmian i uzupełnień w terminie 30 dni. Zmodyfikowany program zostanie poddany konsultacjom społecznym, a następnie przyjęty uchwałą

przez Radę Miejską w Nowem. Odpowiedzialną osobą za to zadanie będzie koordynator operacyjny rewitalizacji we współpracy z koordynatorem programowym.

UZASADNIENIE

Do uchwały Nr Rady Miejskiej w Nowem z dnia 30 października 2019 roku w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 z perspektywą wykonania do 2023 roku

Rewitalizacja, czyli proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony jest w skali gminy na podstawie Programu Rewitalizacji. Program taki nakreśla działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, mające na celu wyprowadzenie danego obszaru ze stanu kryzysowego. Program Rewitalizacji jest podstawą do ubiegania się o środki na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych, w szczególności z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020. Program Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 opracowany został na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2019 poz. 506 t.j.ze zmianami). Program jest spójnym, strategicznym dokumentem, zawierającym wieloletni plan działań prowadzących do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenia odpowiednich warunków do ich rozwoju m.in. poprzez:

- wzrost aktywności społecznej;
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- ożywienie gospodarcze i wzrost potencjału gospodarczego.

Program został wykonany zgodnie z założeniami i wymogami, określonymi w opracowaniu „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020” Układ treści i zakres merytoryczny Programu w sposób bezpośredni nawiązują do wskazanego dokumentu. Obecny Program Rewitalizacji uwzględnia uwagi jakie Instytucja Zarzadzająca wniosła do Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowe na lata 2017-2020 z perspektywą wykonania do 2023 roku przyjętego Uchwałą Nr XLIII/278/18 Rady Miejskiej w Nowem z dnia 13 sierpnia 2018 roku (wymieniony program został warunkowo wpisany na wykaz PR).

Wiceprzewodnicząca Rady Miejskiej

mgr Małgorzata Murawska